

ELOFIZETÉS.

ARADYBAN ES VIDÉKEN

Egy évre ... 36 kor
Fél évre ... 18 kor.
Egy negyed évre 9 kor.
Egy hóra ... 3 kor.

Nyitási közlemények
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

ÉZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 151.
KIADÓHIVATAL:
Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. m.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Vasarnap, december 23.

A tizennyolc évesek.

Arad város polgármesteréhez és Arad megye alispánjához a honvédelmi miniszternek sürgős rendelete érkezett. A leküldött rendelet és utasítás értelmében az 1900. évben született népfelkelésre kötelezetek összeírását azonnal foganatosítani kell. Az összeírást a hatóságok legkésőbb 1918. január 5-ig befejezni kötelesek.

Nem panaszkodunk a magyar ifjúság újabb sorozása miatt. Tudjuk, hogy ezt a rendeletet is a hazánkért való gondoskodás adta ki s tudjuk, hogy fennmaradásunkért és a jövő boldogulásunkért a fájdalmak pohárát fenéig kell üríteni. Minden újabb megpróbáltatás megrázza fajunkért aggódó lelkünket, de zugolódás nélkül vállaljuk a nehézet a kötelességteljesítés végső határáig. De e pillanatban figyelmeztetőleg kell felemelni szavunkat. A delegációk legutóbbi ülésein a legautentikusabb helyről hangzott el az a kijelentés, hogy a magyarság véradója mily erősen túlhaladta a monarchia többi népének véradóját. A magyar nemzet fájdalmas lelkesedéssel ajánlotta fel mindenét: fiainak életét és vagyonát; odaadta az apákat, a hajlott korúakat, az élet deien állókat, odaadta a fiakat, az ifjúság színétől virulókat s most odaadja ismét az unokákat is, mert e nemzet minden egyes tagja tudja, hogy ez feltétlenül szükséges. De itt már kérjük a percent szigorú betartását! Itt már minden csepp vérnek messze kiható értéke van.

A sorozások már január 12-én kezdődnek s január 26-ig fognak tartani.

A sorozáson megjelenni tartoznak az összes 1900. évi születésű szemlekötelesek, valamint azok is, akik az 1865—1899. évek között születtek és az eddigi pótszemlékről valamely okból elmáradtak. A rendelet szigorú intézkedéseket tartalmaz, a szemlékről igazolatlanul elmaradó állításkötelesekről. Ezeknek tartózkodási helye azonnal kinyomozandó s feltalálásuk esetén a tartózkodási helyük szerint illetékes honvédekigéző parancsnokságnak adandók át. A sorozás alkalmával — a visszaélések elkerülése végett — az „alkalmas“-ok az igazolványi és utalási lap háttára, az „alkalmatlan“-ok csak az igazolványi lapra sajátkezű aláírásukat kötelesek rávezetni. A vasutnál, pénzügyi, postai, állami, vagy gyári, hajózási, határrendőrségi, szénbányai és egyéb meghatározott helyeken szolgálatban állók, amennyiben legalább 1917. december 1-től vannak alkalmazásban, felmentést élveznek.

A besorozottak bevonulási határnapját a rendelet 1918. február 6-ára tűzte ki.

A rendeletnek szavai ridegek és kérlelhetetlenek. A tizennyolc évesek menni fognak újból, amint mentek tavaly és tavaly előtt ismeretlen borzalmak elé, bátran, csil-

logó szemmel és lelkesen, de a mi szívünk fájni fog utánuk. Egy évvel ezelőtt már reménykedve hittük, hogy nem lesz több szükség rájuk, hiszen egy vérzőszívű édes anyának a legkisebbjei és legdrágábbjai ők. Legyenek ők az utolsók, kiket a magyar

anyák öléből elszakít a háboru, legyenek ők a pont a szörnyű és véres mondatok után, hogy ne kelljen elvesztenie a magyar fának még több virágát, mert ennek a nemzetnek igazán szüksége van a virágból sarjadó gyümölcsre...

Nem ismeri a magyart a választójog készítője.

— Politikusok a reformjavaslatról. —

(Telefon.) Budapest. Politikai körökben tegnap óta nincs másról szó, mint Vázsonyi Vilmos miniszter választójogi javaslatáról. El lehet mondani, hogy a javaslat általánosságban mindenütt kedvező fogadtatásban részesült, de a részletekre nézve természetesen megoszlanak a vélemények. Azok, akik az igazi általános egyenlő és titkos választójogért harcoltak nem érzik magukat teljesen kielégítetteknek. Elismerik, hogy a tervezet, amely az 1913. évi 1.700.000 választóval szemben 3.800.000 polgárt juttat szavazati joghoz, hatalmas lépés a teljes jogkiterjesztés felé. Másik oldalon állanak azok, akik sokallják a jogkiterjesztést és az új választójog által a magyarság szupremáciáját látják veszélyeztetve.

A politikusok következőkben fejtették ki álláspontjukat a javaslattal szemben:

Munkapárti részről:

— A választójogi javaslatot olyan ember csinálta, aki Magyarországot, a magyar népet nem ismeri. Mint szociologus, szobatudós igen kiváló ember lehet, de ilyen alapvető s az egész magyarság jövőjére kiható törvény alkotójának magyar viszonyokat is ismernie kellene. A javaslat, amellyel a munkapárt behatóbban még nem foglalkozott, két szélsőséges irányzatnak kedvez:

a klerikálisoknak és a szélső radikálisok táborának, ellenben teljesen tönkreteszi az államfentartó demokráciát.

A javaslatról akkor lehet végleges kritikát mondani, ha meglesz a kerületek beosztása. Az elmélet szempontjából nagyon szép és ideális dolog például, hogy a fuvardíjat eltörölték. De hogyan képzeli a választócodex szerzője ennek a eltörlése mellett a választást. Még ha közszeginkint lenne a választás, kivihető lenne a dolog. Fuvardíjak eltörléséről nem kisebb ember, mint Szilágyi Dezső mondta, hogy a fuvardíjak eltörlése a nemzet közvélemény meghamisítására vezet. Ismerjük a magyar ember természetét: nem szívesen hagyja ott a maga munkáját, a közügyekért. Igazán ne lehet kívánni, hogy a vidéki földműves a rendszerint távol eső választási székhelyre a maga kocsiján utazzék. Ilyen körülmények mellett — ahogy Szilágyi Dezső mondta — a választás eredménye majd az lesz, hogy 10.000 választó közül a vidéki kerületekben alig fog szavazni a választók tízed-

része. Pedig Szilágyi Dezső puritánságához nem férhet szó. Az ő ideje alatt is tiszta választás volt. Igaz, hogy a választói javaslat értelmében az alispán közérőt is vehet igénybe a választóknak a választás színhelyére való szállására. Ez azonban a választási technika szempontjából kivihetelen intézkedés. A mi első benyomásaink a választójogjavaslatról. Doktriner munka, nem számol a gyakorlati élet követeléseivel, nehéz ezt az életbe átültetni.

Lovász Márton: A kormány választójogi javaslata nem fedi teljesen azokat az ideálokat, melyek megvalósítására mi törekedtünk, de a tervezet mindenesetre azt jelenti, hogy Magyarországnak emnek az alapján áttérhet a demokratikus haladás útjára. A választójog terjedelmére nézve hajlandó lett volna tovább menni. Nagyban és egészében a választójogi javaslat megfelel a compromisszumnak, úgy hogy a demokrácia minden igaz hívének teljesen mellé kell állni és elősegíteni, hogy a miniszter javaslata mielőbb törvényre emelkedjék.

A szociáldemokraták

A javaslat benyújtását egész Magyarországon illető történeti eseménynek jelölik, egyszerűen mint a politika demokráciájának utlatát a néparalom felé. A javaslat nem általános és nem titkos csak lépést jelent az általános és titkos választójog felé. Két fogvatékossága van, hogy a nőknek csak kísérletképpen ad választójogot, a másik, hogy az irni olvasni nem tudókat kirekeszt a választók sorából.

Jász Oszkár az országos radikális munkapárt elnöke szerint a választójogi javaslat nem ideális alkotás. Ha a radikális demokrácia végső célkitűzése szempontjából nézzük, ez egy ervezményes alkotás a radikális választójog és a konzervatívizmus között. Mindkét részről engedni kell. Ezt tudja, mindannyiunknak támogatni kell Vázsonyi javaslatát, mert hecsületes és komoly alkotás. Ha a demokrácia ideális követelményeit nem is éri el teljes mértékben, megadja a lehetőségét annak, hogy a demokrácia utat törjön magának. Az igazán progresszív és radikális köröknek feltétlenül támogatniuk kell ezt a javaslatot, egyezményes természetének ellenére.

Zlinszky István véleménye szerint Vázsonyi javaslata a kornak megfelelő és teljesen kielégítő és teljes mértékben megvédi és biztosítja a magyarság szupremáciáját. A javaslat ama része pedig, mely a választások tisztaságát biztosítja, egyenesen kiváló. A mi a titkoságot illeti, a törvényjavaslat megfelelő intézkedéseit elegendőnek találja, mert e tekintetben a javaslat megfelel az ország mai intelligenciájának.

Pénzünk értékének emelkedése.

(Tavasza békét vár az entente diplomácia is.)

(Telefon.) **Breszt-Litovszk.** Csicseric altábornagy, a hadsereg főparancsnokságának a béketárgyalásokra kiküldött képviselője tegnap délután Breszt-Litovszkba érkezett. Este Lipót bajor herceg vezértábornagy fogadta az altábornagyot és katonai kíséretét.

Amsterdam. A semleges tőzsdén nagy spekulációk történtek a központi devisák körül. A német, magyar és osztrák pénzürtékek ugrásszerűleg szöktek fel. A magyar korona árfolyama még néhány hét előtt oly alacsony mivón állott, hogy 100 koronáért csak 18 hollandi forintot adtak. Tegnap már 26 és fél forintot adtak 100 koronáért. A német márka árfolyama 30-ról 43 forintra szökött fel. A francia franc is emelkedett és ma 100 frankért 40³/₄ forintot adtak. A francia, angol és orosz spekulánsok úgy franciá, mint angol pénzre baissre játszanak.

Bern. Az entente itteni diplomatai határozottan számítanak arra, hogy a háború a jövő év tavaszán véget ér. Beavatott helyről eredő közlés szerint azt hiszik Angliába, hogy Belgium sem akadály a békének, mert Németország minden fenntartás nélkül szabaddá teszi Belgiumot.

Berlin. Kühlmann külügyminiszter Breszt-Litovszkba utazása előtt több politikust fogadott, úgy nyilatkozott, hogy a központi hatalmak képviselői a béketárgyalásoknak szabatosan körülírt hadicélokkal

utaznak, de ezekről a nyilvánosság számára semmit nem mondhat. Megjegyezte még a külügyminiszter, hogy a szövetségesek a legnagyobb előékenységet fogják tanusítani az orosz feltételek iránt és minden makacságtól menten fogják saját feltételeiket érvényesíteni, hogy mielőbb kedvező eredményt lehessen elérni.

Berlin. A birodalmi kancellár és külügyminiszternek a birodalmi gyűlés pártvezéréivel folytatott négyórás tanácskozása minden részletkérdésre kiterjedt. Azok a tárgyalások, amely a birodalmi gyűlésnek a béketárgyalásokon való részvételéről folytak, szintén a mostani megbeszélésen fejeződtek be azzal az eredménnyel, hogy a béke kérdésében nem a pártvezérek értekezlete, hanem maga a Reichstag 18 tagból álló főbizottságot fog a január 2-iki ülésen a béketárgyalásokra kiküldeni. A békekötésnek ezen igazán parlamenti formáját konzervatív sajtó hevesen támadja, mert felfogása szerint az alkotmány csak a császárnak ad békekötésre jogot.

Köln. Külföldi lapoknak arra a közléseire vonatkozólag, hogy új német békeajánlat van készben, a Kölnische Zeitung azt jelenti, hogy legnagyobb határozottsággal vissza kell azt utasítani, mert az eset egyáltalában nem forog fenn. — Németországnak és szövetségeseinek legcsekélyebb okuk sincs arra, hogy nagylelkű békeajánlatukat megismételjék.

Arad kifogásolt lisztellátása.

— A Közélelmezési Hivatal elégedetlensége. —

A város közlelmezési bizottsága ma délután nyilvános ülést tartott Varjassy Lajos polgármester elnöke alatt. Az ülésen olyan kérdéseket tárgyaltak, amelyeket bátran lehetett a nagy nyilvánosság előtt megbeszélés tárgyává tenni. Ellenben egyetlen szóval sem történt említés arról, hogy a város megkapja-e december 15.-től január 15.-ig szóló hónapra a lisztkontingenst. Ezt a kérdést nem hozták a közlelmezési bizottság elé, noha Arad város közönsége joggal kíváncsi arra, hogy az illetékes tényezők miként gondoskodnak róla.

Az ülésen Exterde Kálmán báró, a Közlelmezési Hivatal vezetője elmondta, hogy az Országos Közlelmezési Hivatal még szeptemberben pontos névjegyzéket kért az ellátottak és az ellátatlanok számáról. Ezt a pontos névjegyzéket akkoriban nem lehetett elkészíteni, mert a vásárlási engedélyeket még nem adták ki s így a város nem tudta volna pontosan megállapítani, hogy hány ellátott és hány ellátatlan ember van Aradon. Többszöri sürgetésre ebben a hónapban a Közlelmezési Hivatal elkészítette a pontos jegyzéket és felküldte az Országos Hivatalnak, ahonnan több rendbeli kifogást emeltek a jegyzék ellen. Mindenekelőtt kifogásolja az Országos Hivatal, hogy az államvasutak, az Acsev. és a hadfelszerelési gyárak ellátatlan alkalmazottainak és munkásainak számát a város 29.000-ben állapította meg, holott az valójában 24.000 és így a város ellátatlanainak száma nem 38.000, ahogy a kimutatás feltünteti, hanem csak 33.000. A bizottság elhatározta, hogy felhívja a Máv.-ot és a hadfelszerelési gyárakat, mutassák ki pontosan, hogy alkalmazottaik és munkásaik közül hányan laknak voltaképpen Aradon, hogy így meg tudják állapítani a pontos számot, nehogy az Országos Hivatal újabb kifogásokat emeljen.

— Es mi ebből a konklúzió? kérdezte Schusster Ödön dr.

— Az, hogy az Országos Hivatal a többet levonja a város kontingenséből, mert a

Máv. és a hadfelszerelési gyárak készleteiket nem a várostól, hanem egyenesen az Országos Hivataltól kapják és így, amennyiben több ellátatlant mutatnak ki az államvasutak és a hadfelszerelési gyárak, annál kevesebb ellátatlant kell kimutatnia a városnak, világosította fel a polgármester a bizottságot.

A második kifogása az volt az Országos Hivatalnak, hogy Arad lakossága a legutóbbi népszámlálás adatai szerint nem 55.452, hanem 57.904. A bizottság örömmel vette tudomásul ezt a korrekтивumot annál is inkább, mert így nagyobb kontingenshez van joga a városnak.

A harmadik kifogás az volt, hogy a város az ellátottak számot 9683-ban tünteti fel. Ezt a számot az Országos Hivatal keveselte és abból a feltevésből indult ki, hogy ha ennyi az őstermelő, hát hol maradnak azok, akik magukat vásárlási igazolványokkal látták el? A bizottság erre nézve azt a megjegyzést tette, hogy a kimutatott számban nemcsak az őstermelők foglaltatnak, hanem azok is, akik vásárlási igazolvánnyal szereztek be egész évre készleteiket.

A negyedik kifogás az, hogy például a kávések, cukrászok és hasonló ipartűzők szükséglete nagy. Az Országos Hivatal ennek a szükségletnek a felét is elegendőnek tartja.

Végül kifogásolta az Országos Hivatal, hogy mint nehéz testi munkást a város 13.322 egyént tüntetett fel, akiket a városnak kell ellátnia. Az Országos Hivatal kizártnak tartja, hogy a hadfelszerelési gyárakban dolgozó munkásokon kívül még ennyi nehéz testi munkát végző munkás lenne Aradon, ami azt jelentené, hogy Aradnak minden harmadik lakója kétszeres adagot kap. Az Országos Hivatal nehéz testi munkásnak csak a kőműveseket, kovácsokat és mészárosokat tartja és azt követeli, hogy a többi munkás a rendes porciót kapja meg. A bizottság elhatározta, hogy felír az Országos Hivatalhoz és kijelenti, hogy a nehéz munkásokról szóló kimutatást éppen az Országos Hivatal utmutatásai szerint készítette el és ezért kérni fogja, hogy továbbra is utalja ki az eddigi kontingenst, amelyre a városnak szüksége van.

Varjassy Lajos dr. bizottsági tag szerint

ezek a kifogások nem egyebek akadékoskodásnál és csak arra szolgálnak, hogy az Országos Közlelmezési Hivatal baklövéséiért, hibás számitásaiért és az ezek következtében beállótta keilemetlen helyzetért másra hártsa a felelősséget. Az Országos Hivatal csak ürügyeket keres, hogy az adagokat leszállítsa, de ahhoz nincs bátorsága, hogy nyíltan bevallja, miszerint nem a város hibáiért, hanem a maga hibáiért kell az adagokat redukálni.

Végül a bizottság kiküldte Bing Hugó és Hoffmann Adolf bizottsági tagokat, hogy az ellátatlan munkásokról szóló kimutatást az előző alá vegyék és véleményüket a felterjesztéshez csatolják, amelyet még január elején fognak elküldeni az Országos Hivatalhoz.

Ezzel a kérdéssel kapcsolatban Schusster Ödön dr. azt a kérdést intézte a polgármesterhez, hogy mennyi időre van a város liszttel ellátva?

— Január 15.-ig mindenki megkapja az öt megillető lisztadagot, jelentette ki a polgármester.

Ebből kiderül az, hogy az Országos Közlelmezési Hivatalnak mégis csak igaza volt akkor, amikor azt mondta, hogy nem utal ki egy hónapig Aradnak lisztet, mert Aradon készleteknek kell lenniük.

Végül a polgármester bejelentette, hogy január 1.-től kezdve a vendéglőkben és a kávéházakban behozzák a kenyérjegyet.

Gázmizériák.

(Bajban a vasuti vendéglő. — Nem lát a fővegyész.)

Ma lépett életbe a gázfogyasztás redukálására vonatkozó rendelkezés. Ma reggel már minimális gáznyomást szolgáltatott a gázgyár, ami nagy zavarokat idézett elő nemcsak a háztartásokban, hanem sok más helyen is. Dél előtt 8 órától 10 óráig sehol sem tudták befűteni a gázkályhákat, vagy begyújtani a főzőkészülékeket, de ipari célokra sem lehetett gázt használni, mert kicsiny volt a gáznyomás. A közönség, agylátszik, nem vette komolyan a gázfogyasztás redukálására vonatkozó rendelkezést, vagy nem olvasta a lapokban a rendőrkapitányi hivatal figyelmeztetését, mert ma a gáz-szünetelés teljesen váratlanul érte és emiatt tömeges panaszok érkeztek a rendőrséghez.

A legelső panaszt Kolossa Viktor, a vasuti étterem bérlője tette ma reggel Green Nándor főkapitánynál. Kolossa, aki egy államvasuti mérnökkel jelent meg a főkapitány előtt, elmondta, hogy neki szerződése van a katonasággal, amelynek értelmében köteles az átvonuló katonatiszteknek meleg ételeket kiszolgáltatni. Vendéglői üzeme gázra van felszerelve s így a gázfogyasztás csökkentése következtében nem tud megfelelő meleg ételeket kiszolgáltatni az átutazó katonatisztek részére. Elpanaszolta, hogy nem kapott idejében értesítést a gáz redukálásáról s így nem volt elég ideje, hogy vendéglői üzemet más fűtésre berendezhesse, amiből nemcsak súlyos kára van, hanem szerződésbeli kötelezettségének sem tud eleget tenni. Arra kérte tehát a főkapitányt, intézkedjék, hogy valamiképpen gázt kapjon. A főkapitány a panaszt tudomásul vette, de kijelentette, hogy az intézkedés nem tartozik az ő hatáskörébe, hanem azt megteszi, hogy erre a körülményre felhívja a gázgyár figyelmét.

A másik panaszt Meszlényi dr. városi fővegyész tette a tanács mai ülésének. Panaszában elmondta a fővegyész, hogy a gázvilágítás csökkentése nagy bajt okoz a vegyvizsgáló állomásnál, amelyben a vegyvizsgálati kísérleteket gázvilágítással kell végeznie. Kénytelenül belenyugszik a szükség okozta rendelkezésbe, de úgy fog magán segíteni, hogy a hivatalos munkaidőt kitolja egész estig, amikor nagyobb a gáznyomás. De már előre bejelenti

a tanácsnak, hogy képtelen lesz az egyre felhalmozódó munkát rendesen elvégezni. A tanács a fővegyész bejelentését tudomásul vette és mihez tartás végett áttette a rendőrkapitányi hivatalhoz.

A tanács mai ülésén foglalkozott a gázgyár igazgatóságának intézkedésével, amelyekkel a gáz csökkentését elhatározta s amelyet az *Aradi Közlöny* részletesen ismertetett. A tanács kimondta, hogy a gázgyár intézkedéseire nincsen ingerenciája és kizárólag a rendőrkapitányi hivatal illetékes intézkedni, mint ahogy minden világítási és fűtési ügyben kizárólag a kapitányi hivatalnak van intézkedési joga. A tanács a gázgyár előterjesztését áttette a kapitányi hivatalnak.

Kisebb ütközetek.

Berlin, december 22. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti: Nyugati harctér: *Rupprecht trónörökös hadcsoportja*: Westroosebeksnél, valamint St.-Quentinél és Mouvrennél átmenetileg fokozódott a tűzérési tevékenység. Kisebb előtéri ütközetekben foglyokat ejtettünk.

A német trónörökös hadcsoportja: Az Aillette mentén elterülő néhány szakaszban, a Champagneben és a Maas keleti partján az esti órákban feléledt a tűzérési aknautiz.

Albrecht württembergi herceg hadcsoportja: Thanntól északra egy federítő előtörésben nagyszámu franciát fogtunk el. Keleti harctér: Nincs ujság. Macedon arcvonala: A Cserna hajlásban a Vardar és Doiran tó között és a Struma lapályon időnkint erősödött a tűzérési tűz. — Ludendorff. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

TANÜGY.

Január 21-ig iskolai szünet.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az *Aradi Közlöny* megírta, hogy a szénhiány oly mérveket öltött, hogy az aradi elemi iskolák és középiskolák karácsonyi szünetét ki kell bővíteni. Ebben az ügyben *Barabás Béla dr.* főispánnál ma délelőtt értekezlet volt, amelyen jelen voltak: *Varjassy Lajos* polgármester, *Löcs Rezső* helyettes polgármester, *Kovács Vince* kulturatanácsos, *Angel István dr.* főjegyző, *Jegessy Károly dr.* főügyész, *Zubor Andor* tanácsos, *Kehrer Károly* tanfelügyelő, *Müller Lajos dr.* az iskolagondnokság részéről, *Burián János* főigazgató, *Jancsovics Ferenc*, *Gutta József* és *Karolini Mihály* középiskolai igazgató.

A főispán ismertette az előterjesztést, amely szerint a szénhiányra való tekintettel az összes aradi elemi, polgári és középiskolákban a karácsonyi szünet január 21-ig tartson, mert a város képtelen az iskolákat fűtőanyaggal ellátni.

Az értekezlet többek hozzászólása után kimondta a határozatot, hogy a szénhiány miatt az összes aradi iskolákban az előadások január 21-ig szünetelni fognak s erről a határozatról értesíti a vallás- és közoktatásügyi minisztert.

Kehrer Károly tanfelügyelő rámutatott arra, hogy a félévi osztályozást ilyen körülmények között későbbre kell kitűzni, a mi pedagógiai szempontból káros.

Az értekezlet felkérésére a főispán ilyen irányban felterjesztést intéz a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez.

Barabás Béla a nők választójogáról.

(Az amerikai magyarok hazatérésének feltétele.)

Az új választójogi törvényjavaslat, a melyet *Vázsonyi Vilmos* választójogi miniszter tegnap terjesztett a képviselőház elé, novumot tartalmaz: Megakarja adni a nők választójogát. A magyar parlamentben 1913-ban volt szó először arról, hogy a jogkiterjesztésben a nők is részesedjenek. Ennek az eszmének egyik szószólója volt *Barabás Béla dr.* főispán, aki tudvevőleg *Károlyi párti* képviselő volt. Az *Aradi Közlöny* tudósítója ma felkereste *Barabás Béla dr.* főispánt és nyilatkozatot kért tőle a nők választójoga ügyében, amelyet ő hangoztatott az elsők között a képviselőházban. A főispán tudósítónknak a következőket mondta:

— Amikor *Károlyi Mihály* gróffal künnjártunk Amerikában, az volt a célunk, hogy a visszavándorlást a választójog szélesebb kiterjesztésével előmozdítsuk. Az amerikai magyarok eszméinket lelkesedéssel tették magukévá és a népgyűléseken megjelent magyar nők kijelentették, hogy a választójog kiterjesztése csak akkor demokratikus és általános, ha a nők is megkapják a szavazati jogot, mint a hogy az Amerikában megvan.

Az amerikai magyarok kijelentették, hogy csak abban az esetben hajlandók régi hazájukba visszatérni, ha Magyarországon olyan választójogot alkotnak, amelyet a nőkre is kiterjesztenek.

Érdekesnek tartom megjegyezni, hogy amikor az amerikai magyarság vezetőivel a nők választójogáról megbeszéléseket folytattunk, egyetlen szóval sem merült fel a nemzetiségi kérdés és senki sem látott ve-

szedelmet a nemzetiségi kérdésre való tekintetben, ha a nők is megkapják a szavazati jogot.

— Látna, hogy az amerikai magyarok milyen feltételhez kötik régi hazájukba való visszatérésüket, a *Károlyi párt* felvette programjába a nők szavazati jogát is, tette ezt annál is inkább, mert abban az esetben, ha Magyarországon a nők is megkapják a szavazati jogot és az amerikai magyarok visszatérnek, a nemzet tetemesen meg fog erősödni.

— Pártom nevében a legutolsó ciklus alatt, ha jól emlékszem, a felhatalmazási törvény tárgyalása alkalmával mondtam egyik beszédemben előterjesztést tettem a nők szavazati jogának megalkotásáról. Azt hangsúlyoztam akkor, hogy mindazoknak a nőknek, akiknek képesítésük van s akik önálló keresettel bírnak, megadható legyen a szavazati jog. Hangsúlyoztam azt is, hogy az alkotmányos jognak ilyen irányu kiterjesztése semmiféle veszedelemmel nem fog járni. Akkor bizonyos korlátokat is állítottam fel és pedig nem akartam megadni a szavazati jogot a háztartásban élő férjes nőknek, még ha gyermekük van, akkor sem, nehogy a politikai harc a családi békét feloldja. Az én felfogásom ugyanis az, hogy a férjes nő, aki kizárólag a családjának él és akit a férje tart el, nem önálló. Nem adnám meg a szavazati jogot az anyai örökök elé néző nőknek sem, mert a választási izgalmak egészségügyi szempontból katasztrofálisak lehetnek, az ilyen nőre. A mostani törvénytervezet ideálisan szép, de azt hiszem, hogy sok olyan gyakorlati nehézségeket fog megoldani, amelyeket most gáncsként fel lehet hozni.

Vilmos császár és a háborus színház.

(A magyar színművészet a háboruban.)

Írta: Szendrey Mihály.

Midőn 1914. július utolsó napjaiban megszólalt a hívó szó, mikor lelkesedés töltötte el az egész országot, bevonult minden arra való férfi a kötelesség teljesítésre: a legárvábban a kultura maradt az országban. És ez természetes is volt akkor, mert hiszen az iparos, a kereskedő és más foglalkozásnál maradt, aki bár hiányosan, de folytassa a munkát, de az író, a festő, a szobrászt, a színészt nem pótolhatta senki... A magyar színészet megállott, elnémult. Szerényen, kétség és nélkülözések közepette állott föltre, érezte, hogy most komolyabb napok jönnek. Órára nincs szükség. A férfi színészek legnagyobb része bevonult katonának, az öreg, asszonyok és gyerekek bizony kereset nélkül voltak sokáig. A jó isten tudja, hogy meddig tartott volna a színészet és kultura némasága, ha meg nem szólt a német császár ismert felhívása: „E háború a kultúráért folyik, nyitjon meg és működjön minden színház és karolják fel mindazt, ami a kultúrához tartozik.”

Minálunk a kultuszminiszter egyenes parancsára ekkor alakultak az ugynevezett konzorciumok. Nem mert vállalkozni senki az ugynevezett fixumos igazgatásra, hanem a miniszter jóváhagyásával elkészültek a részesedési szabályok és az így összeállított közlarsaságok a

miniszter és a városok támogatásával elkezdtek a működést.

Eleinte bizony nagyon szerényen ment, a színház bizony a háborus helyárok dacára üres volt. Ennek oka kis részben a rossz új darabok voltak, nagyobb részben a harctéri helyzet. Ha egy-egy rossz hír jött a harctérről, az egy-egy rossz színházi hetet, sőt hónapot jelentett. De ez természetes is volt, a közönség hangulata a harctéren levő hozzátartozóik helyzetétől függ és függött. Naptár szerint kimutatható, hogy a magyar színészet soha ezelőtt elő nem forduló konjunktúrája, fényes helyzete: a harctéri kedvező helyzet napján vette kezdetét. Az írók, akiknek eddig nem volt kedvük szindarabokat írni, ekkor ők is sorompóba léptek. *Molnár Ferenc*, *Herzog Ferenc*, *Hajó, Lengyel, Gábor*, sok kiváló író jobbnál-jobb darabot írt. A közönség érezte, hogy nem foglalkozhatik szüntelen csak a háborúval, kell, hogy kulturérzékét is kielégítse és elárasztotta a színházakat, hangverseny termeket, művészi kiállításokat. De nemcsak az a közönség tette ezt, aki ezelőtt is híve volt a kultúrának, hanem egy egészen új nagy közönség alakult ki, olyan közönség, amely eddig a színházat nem látogatta. Az első időben magam, ki 31 év óta vagyok Aradon, nem ismertem a közönségemet. A színészet dicsőségére legyen mondva, ez a közönség megmaradt a színházban, sőt napnap mellett nő az új közönség, míg a régi törzs közönség, amely eleinte távol tartotta magát, ismét visszatért a színházba.

Ugylátszik a német példa, amely még a frontra is színészeket küldött szindarabok al-

játszására, a német példa, amely kulturának tartja a színészetet akkor is, ha operettet játszik, átvándorolt hozzánk is. A magyar színészet örök hálával tartozik a német utmutatásnak, nemcsak azért, mert anyagilag lehetővé tette a színészek megélhetését, de visszaadta a színészek igazi hivatását. Előnyös művészi változás állott be a színészetben, mert az a színészet, amely az uralkodó léhasággal tartva, csak pikáns operettet, bohózatot és kabarékat kellett, hogy játsszon, a véres háború meghozta azt a közönséget, amikor nincsen szüksége a színháznak kabaré és pikáns darabokra. Ma a legfényesebb jutalma a színészeknek, hogy komoly műveket, Shakespeare-t, operákat és jó régi operetteket adhat telt házak előtt.

Most igazán a színészek komolyságán és hűségletes működésükön a sor, a kötelesség, hogy ezt az irányt megtartsák és úgy működjenek, hogy a közönség lássa, hogy a színészet hálás, amiért ezekben a nehéz napokban felemelte a színészetet. Eleinte nagy küzdelmek voltak a színészetnek, hiszen a férfi színészek nagy többsége be volt vonulva, ezen is segített az ille ékes hatóság, belátva, hogy a színészetre szükség lévén, megkezdte a mentesítéseket, aztán pótolva lettek a szerepkörök fiatal kezdőkkel, eddig mellőzött színészekkel. Sok-sok tehetséget a háború alatt ismertek fel és sok olyan tehetség most fejlődött ki, akik különben nagyon soká mellőzve lettek volna tovább is. A magyar színészek a harctéren is megtették kötelességüket, a magyar vidéki színészek 80%-a ma is be van vonulva és nagyon sok a hősi halált szenvedett színész.

Az eddig ismert adatok szerint életüket adták a hazáért Bán Tivadar, Belinszky József, Boldizsár Andor, Boros Emil, Császár Császár Sándor, Cséry József, Czobor Gyula, Cziglián István, Dobi Ferenc, Dobos László, Fekete Lajos, Hemző Lajos, Intódy Oszkár, Jászkuörthy Ferenc, Kálmán István, Kaposi János, Koós Károly, Krisztinkovich Imre, Lévai Elemér, Liptai Lajos, Marosi Henrik, Nagy Gáspár, Rábai Tivadar gyak., Semjén Rezső gyak., Sipos Zoltán, Szabolcsi Ignác, Szalóki Zoltán, Vértés Mihály. *Eltűntek:* Kiss Imre Sándor, ifj. Lenkey György.

MŰVÉSZET.

Remény.

Hervadás, éimulás
Ráborult a tájra,
Hullatja levelét
Erdő, légtéje fája.
Elszállott a dal is
A vándor madárral,
Nem játszik a szellő
Rezgő lényűsugárral . . .
Csókos napsütésben
Nem kering a lepke . . .
Lebalt virág szirmát
A dér mind belepte.

Ámido a természet
Nem halt meg, csak alszik,
Neszte en, mély csendben
Lélekzete hallszik.
Szendergő kis bogár,
Melyet avar fűd be,
Jövő boldogságát
Álmodja a földbe,
És gyémánt zuzmarás
Rügy pikelyek alatt
A reménység zöldje:
Ujabb élet fakad.

Ember! te se csüggedj,
Ha életed fája
Elhervadt reménytől
Lombtalan, bus árva.
Lelked hogyha sebzi
Szétfoszlott, szép álom
Kisarjadzik újra,
Mint rügyek az ágon,
Csalódások után
A szív újra él
De hol remény ninosen
Nem virul több élet! . . .

Szemere Kálmán.

* **Aradi művészek tárlata.** A Weitzer János-utcai polgári tii iskolában levő tárlaton a mai nap folyamán állította ki Rubleczky Géza szobrászművész három gyönyörű munkáját, melyeket végre nagy utánjárások után sikerült megkapnia Budapestre. Bizunk benne, hogy Arad közönsége meg fogja érteni őt s azok, akiknek módjuk van arra, hogy a művészetért lelkesedjenek, meg fogják ragadni az alkalmat arra, hogy ezek a gyönyörű alkotások Aradon maradjanak. A tárlatot, amelyet egyébként napról-napra nagyobb és nagyobb közönség látogat, a rendező művészeti társulás díjtalanul bocsátja a közönség rendelkezésére délelőtt 10 órától 1 óráig s délután 3 órától 5 óráig. Karácsony első napján déli fél tizenkettőtől fél égvig a 88-ik gyalogezred zenekara tart Zellner Sándor karnagy vezénylete mellett hangversenyt a tárlaton. A belépő díj ekkor egy korona lesz.

* **Az aradi vas- és féművek karácsonyi estélye** iránt napról-napra növekszik a közönség érdeklődése. Mint már említettük, a hangverseny december 25-én délután öt órakor lesz a kulturpalota nagytermében. A kitűnően összeállított műsor a következő: Nyitány, éneklés az aradi egyesült dalárdák. Beszélő a mamával. Egy felvonásos bohózat. Róna Dézsó, az aradi Nemzeti Színház művésze alkalmi dalokat énekel. Zongorán kíséri Gellért Pál, az aradi Nemzeti Színház karnagyja. Takács Imre hárfaművész: a) Alph. Hasselmaus „Nooturne”. b) Edmund Schaecker „Mazurka”. Váradi Margit, az aradi Nemzeti Színház művésznője: Opera áriák. Zongorán kíséri Gellért Pál. Rezik Károly gordonka-művész, a kolozsvári zenekonzervatórium tanára: „Fitzenhagen D-moll Fantázia”. Zongorán kíséri Zoltay Mátysné. Őrség Éneklés az aradi egyesült dalárdák. Jegyek Seherhag H. és fia cégnél 3-10 korona árban előre válthatók.

* **Karácsonyra mesekönyvek ifjúsági iratok és más ajándékművek** Oláh Sándor és Tsa. könyvüzletében legelőnyösebben beszerezhetők. Telefon 2-20.

Meghiusult olasz támadások

Budapest, december 22. (Hivatalos.) A főhadiszállásról jelentik: **Keleti harctér:** Fegyverszünet. **Olasz harctér:** Az ellenségnek a Monte Asolone és az ehhez nyugat felé csatlakozó magaslatok ellen intézett támadásai meghiusultak. Vezérkar főnöke.

Berlin, december 22. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti: **Olasz harctér:** Az olaszok délután a Monte Asonától keletre fekvő magaslatokat meg a Monte Acunat és a tőle nyugatra fekvő magaslatokat megtámadták, ellenségnek este újból végrehajtott támadásai is meghiusultak. A Brenta és Piave között élénk tüztevékenység. — Ludendorff. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

FIGYELMEZTETJÜK lapunk t. olvasóit, hogy a lapkihordóktól újságot vásárolni, vagy náluk a lapra előfizetni szigorúan tilos. Aki ezen óvást figyelembe nem veszi, büntetendő cselekményt követ el. —

Maradjon polgár a magántisztviselő.

Az elvek tusája csak addig szimpátikus, amíg gyakorlati előnyöket tud biztosítani a társadalomnak. Azontul az elvek harcában csak csapzott hajju és véres homloku fanatikusokat látunk, akik több-kevesebb megértéssel küzdenek és szélmalom harcot harcolnak.

Az aradi magántisztviselő társadalom törekvésében a fentiekkel analog jejlenséget látunk. Két tábor harcol, dolgozik, fárad, hogy a társadalom e rétegének a helyzetét megjavítsa, jövőjét biztosítsa. Amíg a munka célja ez, a két frakció utjai is egy irányuak, ezen-tul azonban szétágazók.

Egy bizonyos, hogy a célt elérni az erők tömörülésével lehet. Oly társadalmi szervezetek, melyek az erők tömörítésére az egyének szellemi intelligenciáját figyelembe nem veszik, sok veszedelmet rejtenek magukban. A magántisztviselők értelmes és intelligens osztályát nem lehet — de nem is szabad — egy politikai szakszervezet békóiba vinni. Ugy gondolom, hogy nincs olyan magántisztviselő, akinek politikai meggyőződéséért egy testülethez keiluenne mennie. A magántisztviselők szervezetének saját jól felfogott érdekében ki kell kapcsolni a politikát, ha társadalmi helyzetének javításáért vivott harcában önmaga nem akar akadályokat gördíteni.

A magántisztviselők céljai nem azonosak mindenben a munkások céljaival. Ami a munkások szervezetségében szükségképeni, a magántisztviselőknél fölösleges. A munkásszervezetek természetük szerint politikaiak, mert politikai jogokért kell küzdeniök, a magántisztviselők azonban rendelkeznek politikai jogokkal; a munkásszervezetek társadalmi elrendeződés kell a politikai szervezetség folytán, a magántisztviselők meglévő politikai jogokkal, meglévő társadalmi elhelyezkedésükkel megélhetési viszonyaikat akarják javítani és jövőjüket akarják biztosítani.

A mai helyzet javítása csak úgy érhető el, ha távol minden politikától céltudatosan szervezkednek a magántisztviselők és a magántisztviselők egyesületét a maguk tagságával támogatják törekvésében, a jövő kialakulásának törvényhozás útján való formáit pedig lankadatlan kitartással szorgalmazzák.

Nem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy öntudatos magántisztviselő nem kényszeríthet magára politikai hitet, de tartozik önmagának, családjának és a karnak azzal, hogy a Magántisztviselők egyesületét minden tekintetben támogatja.

A magántisztviselő tul van azon, hogy hangzatos jelszavak után induljon. Tul van azon, hogy polgári helyzetén való előbbrejutást sülősőséges politikai elvekkkel vélje elősegíteni. Már pedig a magántisztviselőknél helyzetén nem a politikai faktorok, hanem a munkáltatók, a tulajdonosok, a főnökök vannak hivatva változtatni. Felesleges erőpazarlás tehát az, amit politikai agitációra fordítunk, amidőn vitális érdekeink megvédésére minden erőre szükségünk van.

A hol oly nagy számmal vannak magántisztviselők, mint Aradon, lehetetlen, hogy a polgári alapon való szervezkedés ereje elégtelen volna ahhoz, hogy a magunk céljaihoz közelebb juttasson bennünket. Amidőn erőnköt szétforgácsoljuk arra a harcra, melyet meglévő politikai jogokért folytatunk, voltaképen önmagunk ellen viselünk háborút, míg, ha egy zászló alatt, egyöntetűen tudunk megélhetésünkért sikraszállni, a kívánt eredmény nem fog elmaradni.

Ezért kérem ismételtén kartársaimat, hogy az Aradi Magántisztviselők egyesületét célirányos működésében támogatásukkal segítsék.

Bokor Alajos.

Az aradi Magántisztviselők egyesületének elnöke.

Caillaux „árulása“ Rómában.

(Szenzációk egy Aradra érkezett francia lapról.)

A „Matin ma Aradra érkezett december 13-i száma, mely Caillaux arcképét hozza, szenzációs érdekességű részleteket közöl a Caillaux afférről. A cikk vastagbetűs címe: *Egy szenzációs okmány! Páris katonai kormányzójának vádpontja.*

Amint híret adtuk — írja a lap — a kormány a ház felhatalmazását kérte, hogy Caillaux és Zonstaltot törvényesen üldözhesse. Birtokunkba jutott annak a levélnek hiteles, szövege, amelyben Clemenceau kéri a háztól, hogy Caillaux és Zonstaltot kiadja.

Ime Clemenceau levele a ház elnökéhez.

Hadügyminiszter. Francia köztársaság.

Páris, 1917. dec. 11-én.

A hadügyminiszter és miniszterelnök a képviselőház elnökéhez:

Elnök ur! Van szerencsém Páris katonai kormányzójának levelét mellékelten átküldeni, melyben a kormányzó egy képviselőmentelmi ügyének felfüggesztését kéri. Fogadja Elnök Ur, legmélyebb tiszteletem nyilvánítását.

G. Clemenceau,

s. k.

miniszterelnök, hadügyminiszter.

Fenti levélhez mellékelte levele Dubail tábornoknak a következő:

— Dubail tábornak, Páris katonai parancsnoka tiszteletét jelenti: Azon nyomozások folyama alatt, melyeket katonai és polgári hatóságok vállalva folytatnak, hogy kikutassák azokat, kik szolgáltattak kereskedelmi és egyéb információkat ellenségeinknek, a többi büneset között a sarthe-i képviselő, J. Caillauxnak oly nagyszámú titkos levelére akadunk, melyek kétséget kizárólag megállapítják a viszonyt közöttük és azok között, kikkel összeköttetésben állott.

Nagyon komoly dolog az már, ha egy olyan értékes államiérő, mint Caillaux, ki beavatott az állam legbelső ügyeibe és aki vezető helyet foglal hazája és hívei bizalmából a politikában, ilyen lealázó összeköttetéseket tart fejn és olyan bensőséges barátságot táplál, amelyet egy francia kalandortól vagy egy idegentől nem csodálnék, mert hisz ezek minden célja az már a háború kezdete óta, hogy gyanúsítgatásokkal a legvisszataszítóbb lelkeknek tüntessenek fel bennünket.

(Caillaux és Bolo.)

A lefoglalt levelezés a Bolonak nyújtott értesítés, részletesen itt következnek: 1916. április elsején írta Caillaux:

— Kedves barátom! Utazásodról kissé hosszasan szeretnék veled beszélni. Náiam ebédelhetnei szerdán? Légy szives, válaszolj azonnal. Barátod Caillaux.

Május 1-én Mauiers-ből újlag írt Caillaux

— Kedves Barátom! Igen szivesen. Igaz örömmre szolgálna, ha kedden összehoznál egy néhány igaz barátunkkal. Tolmácsold egy idejűleg köszönetem és mély tiszteletem Nőnek, kedves gondolatáért, de magam fogok Párisba jönni. Jóakaród Caillaux.

Mamers, 1916. szept. 18-án.

— Kedves Barátom! Azt hittem, megírtam már neked, hogy feleségem nyaralásra egy közeli falucskába utazott. Szeptember végéig nem mozdulok ki Mamiersből. Ha október elseje előtt nem mennél Párisba, felkeressz auton? Ha nem, fenn léssz október 1. és 5 között Párisban. Te ott sok dolgot mondanál nekem és azt hiszem, olyan dolgokról esne szó, melyeket levélben nem lehet megírni. Igaz Caillaux.

1916. okt. 29-i Rómából írott levelében lelkére köti az ügyek fontosságát.

(Caillaux és Almereyda.)

Almereydaival kötött barátsága fájdas esemény. Mikor 1915-ben a „Bonne Rouge“ megkezdte alávaló harcát az erők megbontása érdekében, az árulás előre vetette árnyékát. Almereydanak ekkor a következőket írta 1915. július 27-én.

— Kedves barátom! Köszönöm legutóbbi

cikkedet. „Ó, ezek az angolok“ című értem, és üdvözlöd érte munkatársad is, ki többször is írjon, ha módjában áll. Caillaux.

1915. aug. 5-én:

— Kedves Barátom! Levelezöm által beküldött érdekes hírt elküldöm, ha érdekes cikknek találsz, ám ird meg! A kibékülés Róma és Koburg között sikerül, valóságban ez a nagy eseménynek a balkáni politika átalakításának csálhatatlan jele. Caillaux.

Több levelében elragadtatással ír Caillaux Almereyda kitűnő cikkeiről. Caillaux barátsága Almereyda egész környezetére kiterjedt. A „Bonne Rouge“ palotájából, amelynek páncélszekrényei német arannyal vannak tele, baráti levelezésben állott Landau-val. Egyszer meg a „Bonne Rouge“ egész bandája auton látogatást tett nála Mamers-ban Duval, Marion, Landau, Goldsky meg a többiek.

(Caillaux és Cavallini.)

A Bolo-ügyben Bouchardon kapitány vezette a nyomozást, így egy olasz nagykövete, bizonyos Cavallini urra terelődött a figyelem, aki fontos szerepet játszott Bolonak a régi khedive közvetítése útján a központi hatalmakkal való érintkezésében. Cavallini Svájcba menekült és Németország ügynöke lett. 1916. novemberében Párisban megismerkedett Caillaux révén Loustalot-val, és Combyval és megalapítottak Lévy Arthurral egy francia-olasz bankot amely azonban valóságban soha sem jött létre. Decemberben Comby és Loustalot kiutaztak Cavallinihez Svájcba, ott a khedive őket kihallgatáson fogadta. Itt megbeszélték, hogy Törökországot igyekeznek elvonni a német-osztrák-magyar szövetségtől és itt olyan francia államtitkot is elmondtak, melyeknek nyilvánosságra hozatalával megbizva nem voltak. Ugyanabban az időben Caillaux is Rómában járt Renour József nevére kiállított utlevéllel. Rómában megőrizta Caillaux inkognitóját. Nem is lett volna semmi feltűnő, ha Caillaux és felesége egészségük helyreállítása végett mentek volna Rómába. Itt azonban olyan terveik voltak, melyeket semmiféle érveléssel nem tud a bíróság előtt tisztázni.

A külügyminiszteriumban őrzött fontos iratok, amelyek hitelességéhez szó nem férhet, feljegyzik, hogy Caillaux Rómában tartózkodása alatt nemcsak a multak miatt gyanus, de német barátságuk miatt is megvetett egyénekkel állott összeköttetésben, akik Olaszországban élnek ugyan, de Németország szolgálatába szegődtek. Ezek közül már vagy harminc mint Cavallini büntársa államfogházban ül.

(A béke felajánlása mint főbűn.)

Bár felsorolt bűnei is főbűnjáróak, a legzabb és legaljasabb következő ténykedése, mely nem ítéhető meg egyszerű emberi értelem és törvények szerint: Kijelentette ugyanis Rómában, hogy Buaur miniszter mikor hallotta, hogy Clemenceau miniszter lesz: megdöbbsent, mert Clemenceau nem időszerű a háborúban, mivel Franciaország az új német támadás óta teljesen kimerült és nem fogja kiheverni tudni a 1917. tavaszi vereséget, most érti tehát ő t. i. Caillaux) a pillanat tragikus voltát és így jogcímét talál felajánlani a békét. „Szükségesnek látom — ugymond — hogy Olaszország az ő oldalán készüljön különbékére Németországgal; a világ elbámulna azokon az előnyökön, melyeket jelen helyzetben Németország Olaszországnak és Franciaországnak nyújtana, mert a háború minden kiadását Oroszországnak és a Balkánnak kellene viselni.

Szerbia elűnne, ez pedig csak jól megérdemelt sorsa lenne; hasonló sorsra jutna Románia. Bár ez fájdas dolog lenne, de még mindig jobb, ha ők fizetnek, mint mi fizetünk“. E nyilatkozatát végén pedig nyíltan kifejezte igazi célját: „E béke pedig megmutatja Franciaornak, hogy azonnali szövetséget kössön Németországgal, Olaszországgal és Spanyolországgal az angolok és oroszok ellen, mert ezek a mi igazi ellenségeink!“

Olaszországban természetesen ez igen megnehezítette diplomáciai képviselőink helyzetét,

Caillaux botrányos viselkedése úgy az olasz kamara tagjai, mint a nép között visszatetszést keltett.

(A békére való izgatás következményei.)

Az angol és orosz követek értesítették kormányukat az eseményekről, a szerb és román követ segítséget kért, és az illetékes sajtó, valamint az olasz parlament tiltakozását fejezte ki a fegyverszövetségnek Caillaux által történt megsértése ellen. A francia követ pedig azt jelentette kormányának, hogy végzetessé válhat Caillaux működése; ki a francia népet anyagilag és lelkileg teljesen letörtnek tünteti fel és aki különbékét hirdet a német ellenségével.

Ezek azok a dolgok, melyeket miniszterelnökünk tudomására kell hoznunk, mert az állam törvényeibe ütköznek. Alkalmazható itt a büntető törvénykönyv 77. §-a, amely szigorúan bünteti a jelen fennálló bünesetet: „elleneséges állam hadműveletének támogatását akár földön, akár vizen akár más módon a francia haderő ellen.“

Bíróságilag megállapítható tehát, a diplomáciai képviselők jelentéséből, hogy Caillaux Olaszországban járva, veszedelmes játékot kezdett hazájával szemben, izgatott az állam haderője ellen, támogatta az ellenséget, bár tudta, hogy a katonai, mint a gazdasági következményeket és igen komoly és feszült helyzetet teremtett ezáltal, bár rövid időre is, fegyverbarátaink között. Kétszeresen súlyos ez egy állampolgár cselekedeténél.

Énnek alapján — végzi a levél — alaposan vád alá helyezhető Caillaux ur, a haza és szövetségesei haderője ellen elkövetett merény letérs és az ellenséges haderő támogatásáért. Az alkotmány 1875. július 16-i 14. §-a alapján azonban nem üldözhető Caillaux ur mint a kamara tagja. Alulírott tehát tisztelettel kéri a képviselőházat, hogy a Caillaux elleni speciális bűnügyben a nyomozást a felhatalmazást megadja. Duboil, s. k.

Hamisan vallott az orvos felesége. (Börtönbe jutott — élelmiszerek miatt.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Az élelmiszert lett a háború alatt a legnagyobb hatalmasság. A lopások legnagyobb százaléka élelmiszerek miatt történik. Előfordult, hogy ölték a kenyér miatt. Nagy intelligenciájú sőt felelős állásban levő embereket tett fogadalmukhoz hűtelenné a mindig szűkösebben jelentkező táplálék s ezek csaltak és visszaölték a rájuk bízott hatalommal.

Ilyen tipikus eset volt a Stadler Adalbert dr. ügye. Bécsi orvos volt s 1915. március havában, mint népfelkelő orvost Gyöngyösre rendelték. A 6-ik honvédegyezred kórházának vezetését bízták rá. Néhány hónappal később Gyöngyösre ment Stadler felesége is, két gyermekével s a kórházépületben levő orvosi szobába költöztek. Ettől fogva különös dolgok történtek a kórházban. A betegek husporciója egyre kisebb lett, liszt és más élelmiszerek tüntek el a kórház tartalékjaiból. Ezeket aztán jelentették a parancsnokságnak, mely vizsgálatot rendelt el. A kihallgatottak, közöttük Nagy Kálmán szakács teljes határozottsággal vallották, hogy Stadler asszony a betegek részére hozott husból naponta több kilogrammnyit vágott le s azt saját háztartása céljaira fordította. Megállapították továbbá, hogy az orvos — felesége tanácsára hallgatva — szabálytalanul járt el a szabadságolások ügyében. A könnyű betegeknek Stadler csak azzal a feltétellel adott „Urlaub“-ot, ha azok visszatérésükkor számára megfelelő mennyiségű élelmiszert hoznak. Csóti Zsigmond huszárnak a felesége az orvos tisztoságá-

jának 200 koronát és egy selyempapucsot adott át azzal, hogy ezeket a doktor feleségének adja át. Átadta-e a tiszt szolga vagy nem, bizonytalan tény azonban, hogy Csóti négy heti szabadságot kapott.

A vizsgálat befejezése után törvényszék elé állították Stadler drt, amely el is ítélte — kötelességeinek hanyag teljesítése s a szabálytalanul kezelt szabadságolások miatt — három hónapi foglár fogságra.

A tárgyaláson tanuként hallgatták ki nejét, aki — bár figyelmeztették, hogy nem köteles vallomást tenni — eskü alatt tagadólag vallott olyan esetekre vonatkozólag, melyekről később bebizonyult, hogy igazak. Sőt valószínűvé lett az a feltevés, hogy Stadler asszony — *ferje tudta nélkül* fogadta el a pénz- és természetbeni adományokat és a husadagokat is az orvos előzetes beleegyezése nélkül tulajdonította el.

Stadler Jozefint most hamis eskü miatt vonták a bécsi katonai törvényszék elé, felelősségre. A vádlott megmaradt a tárgyalás során amellet az állítása mellett, hogy soha senkitől pénzt nem fogadott el, a selyempapucsot pedig Gyöngyösön utcai árústól vette. A törvényszék azonban ennek az ellenkezőjét látta bebizonyítottának s hamis tanuvallomás vétségében mondotta ki az orvos feleségét bűnösnek s az enyhítő körülmények figyelembevételével négy hónapi nehéz börtönrre ítélte.

HIREK.

Nem fizet se Ugron, se Vázsonyi.

(Mikor bezúzták a budapesti kirakatokat.)

Junius volt, este volt, szép volt minden, a délutáni nagy meleg elfutott a föld tulsó felére s a pesti emberek leánderes kávéházak előtt hűsítették izzadt homlokukat. A levegőben azonban volt valami forró hangulat: a kormány párt és a baloldal választójogos küzdelmének a uángolása. Munkások erős tömegei gyülekeztek, mögöttük sorakozott az a fekete sereg, mely a zavarosban óhajtott halászni. Tüntetni készült, amelyről a körutak polgárainak alig volt sejtelmük s vidáman itták feketéjüket, lelkesedve éljeneztek a közelgő menetet, midőn egyszer csak kőzapor repült be az ablakon. A kávécsészét kilopták a vendég kezéből s a kirakatok mélyéből eltűntek a merész ivelésű nők cipők, aranyórák, gúzkályhák és egyéb apróságok.

Általános jajgatás töltötte be a levegőt. A vendégek megszöktek a kávéházból — fizetés nélkül, az üzlettulajdonosok felriadtak álmukból s az üres auslagba álltak viaszbabának s tartott ez a zürzavar mindaddig, míg a rendőrség megérkezett. Sőt azután is, egészen addig, míg az államtitkár megérkezett. Ekkor aztán elcsendesült minden. Az államtitkár megígérte, hogy megszidja a rendőrséget, mert rendet csinált és megfizeti az összes cipőkrémet és ezüst billikomot, amelyet a csőcselék elrabolt. Sőt a kirakatüvegeket is megfizeti.

Az auslag tulajdonosok haza is mentek aludni s aludtak a mai napig. Tovább már nem bírták az alvást s felébredtek. Látták, hogy itt jobb lesz, mert arra ugyan hiába várnak, hogy káruk ellenértékét a magaskorománymegfizessék. Kapták magukat: beperelték a kincstárf. A kincs tartó megijedt:

— Ohó, ennek a fele se tréfa. Gyerünk csak a belügyminiszterhez.

A belügyminiszter meghallgatta a fiskust s kijelentette:

— Ez ne mhozzám tartozik. Ez a Vázsonyi dolga, ő a választójogi miniszter, neki tüntettek, fizessen ő.

A kincstartó futott Vázsonyihoz: — Kegyelmes uram...

— Szót se! — mondotta Vázsonyi, most telefonált Ugron, nem fizetek, a tüntetés a belügy minisóterium dolga...

— Ki fizet hát? zokogta a jagügyi fiskus? Fizetni vagy nem fizetni? Hát most merre menjek, hát most kihez szálljak? Megyek Wekerléhez... Ha ő kidob: elmegyek tüntetni s beverem a miniszterek ablakait.

— **Miniszteri értekezlet.** Budapestről telefonálja tudósítónk: A miniszterelnöki palotában ma délután 4 órakor Wekerle Sándor miniszterelnök elnöklete alatt értekezlet volt melyen Mezössy, Serényi és Hadik miniszterek valamint Lanver tábornok a közös élelmezési tanács elnöke vettek részt. Tanácskozáson közéletmezési kérdések kerültek szóba. Wekerle Sándor miniszterelnök az éjjeli vonattal Bécsbe utazott.

Második osztályú vaskoronarend egy kapitánynak. Bécsből jelentik: A király ma kihallgatáson fogadta Rédl Jenőt, a négyes számú boszniai hercegovinai ezred kapitányát, akinek az uralkodó személyesen nyújtotta át a vaskorona rend II-ik osztályát a hadi ékítményekkel és kardokkal. Az első szubaltern tiszt, ki ilyen magas kitüntetésben részesült, Olaszországban örfeláldozással tüntette ki magát.

(tizennyolc évesek.)

Akik még el se indultak az élet sziklás, szakadékos útján, akik még nem láttak a vén világ hol rejtve siró, hol kacéran kacagó arulatából semmit, akik még üdék és frissek az iskola és a szülői ház himes harmatától, akiknek gondolkodását, minden egyes lépését irányítani kell, akik gyöngék, naivak, rajongók: a tizennyolc évesek újra mérce alá kerülnek. Ismét menni és marsolni kell a legfiatalabb katonáknak, menni az ismeretlen tájak felé, merről ágyurengés hallatszik, menni a halálbába, holott még nem tudnak semmit; nem tudják miért születtek, mit tartogatna számukra az élet, melyet — oh, jaj, még gondolatnak is borzalom — be kell fejezni, asszony, szerelem, bor, bukás, szenvedés és diadalmaskodás nélkül. Még nem kacagtak, nem csalódtak, nem akartak meghalni egy csillogó szempárért, nem birkóztak a setét sorssal és máris oda állítják őket a frontra, hol szép, napsugaras, fiatal életükkel kell adózni. Rukkolni fognak ismét a tizennyolcévesek, dobanni fog lábuk alatt a föld, viszik a jövő nemzet legszobbb példányait és nem marad utánuk más, csak végnélküli fájdalom, anyák aggódása és testvérek imás félelme. Kiszakítják őket otthonról, a gondos, szerető anya keze alól és fegyvert akasztanak vállaikra, hogy menjenek, ha kell: meghalni, de menjenek, mert még lángok lobognak a világ sarkain, még áll a bál és zug a torna, még tart a dause macabre és nekik ezen részt kell venni. Az egyik oldalról felénk int a béke, a másik oldalon pedig marcangolják a negyedik éve szenvedő sziveket, melyekre — istenem — mikor adják már meg a legigazabb gyógyírt: az igazi békét. Oh, jöjjön el a Te országod...

— **Az átutazó katonatisztek szállása.** Az aradi katonai állomásparancsnokság átiratot küldött a tanácshoz, hogy az aradi szállodák este nem tartanak fenn elegendő szobát az átutazó katonatisztek részére. A tanács a panaszt kiadta a kapitányi hivatalnak, amely megállapította, hogy a várossal szerződéses viszonyban álló szállótulajdonosok annyi szobát tartanak fenn minden este, mint amenynyinek fenntartására a szerződés őket kötelezi. Erről az ügyeletet teljesítő rendőrtisztek minden alkalommal meggyőződtek. A tanács ilyen értelemben értesíti a katonai állomásparancsnokságot.

— **Előléptetés a Martánál.** A Marta-gyár igazgatósága Biró Alajos mérnököt főmérnök-ké, Koch János főművezetőt műhelyfőnökké nevezte ki.

— **A gázhiány és a lapok.** A mai napon kezdődő gázredukció kellemetlen helyzetbe sodorta a közönséget és az aradi lapokat. Éjjel tizenegy órakor azok az utcák, amelyeket gázvilágítanak, a nyomás csökkentése következtében majdnem teljesen elsötétültek. Az emberek egymásba ütköztek. A nyomdák helyzete pedig végtelenül megnehezült. A szedőgépek ugyanis össze vannak kapcsolva a légszuszvatékkal, mert a betük öntéséhez szükséges ólmot gáz olvasztja fel. Este tíz óra után már annyira gyenge volt a városban a gáznyomás, hogy a szedőgépek olvasztói egyáltalában nem működtek. A nyomdáknak benzin-lámpákat kellett előteremtteni s ezekkel pótolni ugy, ahogy a hiányzó gáznyomást. Egyik-másik nyomdában ez a kísérlet sem vezetett sikerre s ahol kellő számú személyzet állt a lap rendelkezésére, ott visszatértek a régi kézi szedésre. A közönség, mely reggel kézhez kapja az újságot, aligha sejtí, hogy mennyi kalamitással járt annak technikai előállítás.

— **Meglopott huszárcapitány.** Ma délben megjelent a rendőrség bűnügyi osztályában Szmolenszky József huszárcapitány és elpanaszolta, hogy a gőzvasuton ellopták a több száz koronát tartalmazó pénztárcáját. Elmondta a huszárcapitány, hogy déleleőtt 11 órakor a Karolina-utcánál felszállt a gőzvasuttra, hogy a városba menjen bevásárlás végett. Pénztárcáját a köpönvege külső zsebébe tette és a biztonsága kedvéért kezét is a zsebében tartotta. A kocsí belseje oly zsufolt volt, hogy csak úgy férhetett el kényelmesen, ha kivesszi a kezét a zsebéből. Ezt az alkalmat valaki felhasználta és ellopta a pénztárcáját. A lopást csak egy üzletben vette észre, amikor fizetni akart. A rendőrség keresi a tolvajt.

— **Házasság.** Gavalik Sándor uradalmi erdész és Fái Margit f, hó 22-én Borossebesen házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Karácsonyi ünnepség az aradi katonai kórházakban.** Szép és megható ünnepségnek volt színhelye ma a katonai járványkórház. Az idén sem feledkezett meg a Vörös Kereszt Egyesület a kórházban szenvedő katonákról. Tekintettel a kórházak nagy számára és a szeretetadományok kiosztásával járó nagy munkára, a Vörös Kereszt már két nappal karácsony előtt megkezdte a kórházak látogatását. Ma délben Váshahelyi Janka elnökő szép beszéd kíséretében kiosztotta a szeretet adományokat a járványkórházban ápoló katonáknak. Utána Fischl Ernő dr. törzsorvos, kórházparancsnok intézett buzdító beszédet a betegekhez. Este a kórház személyzetéből alakult művészgarda színelőadást rendezett, melyen ügyes és szép játékokkal különösen kitűntek: Walda Ida, Sponner Terike, Orbán Juci, Orbán Ilonka, Faragó Tibor főhadnagy, Lehmann László, Hoffmann Ernő és még többen, kik mind hozzájárultak ahhoz, hogy az otthonuktól távol levő katonáknak élvezetes estében legyen részük.

Ma délután meleg és színes karácsonyfa ünnepélyt rendeztek jó lelkek az izraelita iskola katonai kórházában sanyóldó beteg katonáknak. Igen szép közönség jelenlétében gyújtották fel a karácsonyfa gyertyáit és a kórház nemeslelkű vezetői Singer János doktorné és Schwarz Hermanné buzgalmából ajándékkal, izletes falatokkal látták el az otthonuktól messzire elszakadt hősöket, akik halás szívvel köszönték meg mindazoknak meleg szeretetét, akiknek jóvoltából egy pillanatra abban az illúzióban ringathatták magukat, mintha szeretteik körében lennének. A szépen sikerült ünnepély anyagi támogatói között vannak az Aradi polgári takarékszövetkezet 50, az Arad-csanádi takarékszövetkezet 50, Aradmegyei takarékszövetkezet 50, Aradi első takarékszövetkezet 50, Domán József 5, Pichler Ernő 5 koronával, természetbeni adományokat küldöttek dr. Kerpel Vilmosné, Domány József, Bing János, Pichler Sándorné, Marossiek és Deutsch Hajnalka.

LEGUJABB.

Erkezett reggel 3 órakor.

Lebélyezik az orosz bankjegyeket.

Bern. A Daily Mail a Lenin-kormány újabb adóforrásáról kapott hírt. Bizonyos határidőre minden bankjegyet le kell bélyegeztetni a népbiztosok kormánya által. A le nem bélyegzett bankjegyek érvénytelenek. A lebélyegzésért progresszív kulcs szerint a bankjegy értékének 15—40 százalékát illeték gyanánt szedik. A terv hírére a kisebb bankjegyek árszija emelkedett. A száz rubeles felváltásért tíz rubelt számítanak, az ezer rubelest nem váltják fel.

Páris. A Havas-ügynökség jelenté: A francia kormány rendeletet adott ki az önálló cseh-tót hadsereg felállítására, amely francia parancsnokság alatt fog harcolni a központi hatalmak ellen.

London. A Reuter-ügynökség jelenté: A Morningpost pétervári távirta szerint a bolsevikieknek a kozákokkal, kadettekkel és katonai iskolai növendékekkel támadt összefütközése a bolsevikiek győzelmével végződött.

London. A Reuter-ügynökség jelenté: A Daily News pétervári táviratot kapott, a

mely szerint a román arcvonalon levő orosz csapatok törzskara csatlakozott az ukrán Radához. Pétervári lapok jelentik, hogy a délnyugati arcvonalon levő román csapatok csatlakoztak az ukránokhoz. Cserbacsev tábornokot az ukrán hadsereg főparancsnokává nevezték ki.

London. A Reuter-ügynökség jelenté Pétervárról: A vörös gárda hajnalban beharagant a törzskar épületébe, ahol a törzskar négy tagját letartóztatta. A törzskar többi tagját keresik.

Kopenhága. Pétervári jelentések szerint a kormány elrendelte Terescsenko volt hadügyminiszter és Csernov volt földművelésiügyi miniszter letartóztatását, mindkettő a forradalmi szociálista párthoz tartozott.

Genf. A Havas-ügynökség jelenté, hogy Odesszában három nap óta heves harcok folynak. A bolsevikiek győzelmé biztos.

Stockholm. A kormány lapja, a Pravda közli, hogy japán-amerikai hajóraj Vladvosztok elé érkezett.

— **Bőr helyett leirat.** A mai tanácsülésen Lőcs Rezső helyettes polgármester bemutatta a Bőrközpont értesítését, hogy a város részére kiutalt bőrt már leszállította. A tanács tagjai örömmel fogadták az értesítést, de örömlüket azonnal lehűtötte a helyettes polgármester az a bejelentésével, hogy eddig egyetlen darabka bőr sem érkezett és sehol sem tudnak arról, hogy bőr érkezett volna. A tanács tehát elhatározta, hogy újból felír a Bőrközponthoz.

— **Zsir, káposzta, burgonya.** A közéletmezési bizottság mai ülésén Exterde Kálmán báró, a Közéletmezési Hivatal vezetője bejelentette, hogy a város eddig 19 vagon káposztát kapott, amelyből 4 vaggonnal már eladtak. A bizottság kimondta, hogy ezentúl a piacon jegy nélkül is fognak árusítani káposztát és ezenkívül nagyobb mennyiségű káposztát savanyítat. Bejelentette Exterde báró azt is, hogy Tenczlinger Károly kamarás Brassóba utazott, hogy a kiutalt 35 vagon burgonya szállításához záró vagonokat szerezzen. Végül elhatározta a bizottság, hogy feliratilag kérni fogja az Országos Közéletmezési Hivatalt, utaljon ki a városnak szalonnát abból a mennyiségből, amely visszamaradt azért, mert a hadfelszerelési üzemek nem szalonnát, hanem élősértést kapnak.

— **Az Aradi Magántisztviselők Egyesülete** január 6-án, vasárnap délelőtt 11 órakor, saját helyiségében (Központi szálloda, bejárat a kávéházból) tartja XI. rendes évi közgyűlést a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki megnyitó. 2. A választmány évi jelentése. 3. A számvizsgáló-bizottság jelentése. 4. Esetleges indítványok. 5. Választások.

— **A vármegye képviselőválasztói.** Arad vármegye központi választmánya Schill József alispán elnökleve mellett ülést tartott, melyen Antalfy Lajos aljegyző bemutatta az 1918 évre érvényes választójogi névjegyzéket, amelyet a választmány most már végleg összeállítottnak jelentett ki.

— **Adományok.** Rotli Izidor husz koronát küldött az Izs. árva gyermekek javára és harminc koronát a vak katonák javára. özv. Magyar Vilmosné Kisjenőről 20 koronát küldött a rokkant katonák karácsonyára.

— **A Nővédelmi Hivatalnak jan. havában** megnyitandó Napközi Outhona céljára rendezett karácsonyi vásáron felülfizettek: Balassa György 14, Borczay Erzsike 1, Nyéki Ilona 16, özv. Br. Urbán Ivánné 30, özv. Fábrián Lászlóné 20, Gellényi Ernőné 20, Varjassy Lajos

20, Issekutz László dr. 20, Éles Béláné 100, Éles Arminné 50, Unger Ernő 10, Jankó Gyuláné 10, Almaj Olivér 100, Mihályi Gyuláné 30, Szabó Albert 50, Steiner László 20, Steiner István 20, Löwinger Miksa 5, Goldschmidt Mliksáné 10, Kintzig Jánosné 8, Goldschmidt Sándor 100, Deutsch Fülöp 50, Fűredy Géza 10, dr. Steinhardt Mórné 10, Dániel Béláné 10, Kintzig Jánosné 16, Ifj. Varjassy Lajos dr. 18, Posgay István dr., 16, dr. Zimmermann Károlyné 8, Purgyl László 6, Goldschmidt Miksa 8, Lengyel Lőrincné 16, Hargittay Bertalan 10, Szacsavay Zsigmond 16, Steiner Jakabné 18, Prohászka László dr. 8, Havas Sándor 8, Diessl Károlyné 6, br. Neuman Károlyné 58, Nemess Gézané 10, Asmány Gyuláné 10, Nyéky Ilona 6, Goldschmidt Miksáné 6, Zimmermann Károly dr. 3, Meirovitz Emil 10, Seidner dr. 4, Török Árpádné 4, Bogdán Virgílné 20, Ronay Imréné 3, Orbán Viktoria 2, Seidner Bernátné 8, Gutjahr Mihály 18, Jegessy K. 8, Vásárhelyi László 14, Róth Zsigmondné 6, özv. br. Andrányi Károlyné 6, N. N. 2, Vásárhelyi 90, Korody 12, Bogsán J.-né 3, Bing 3, N. N. 18, Koron Jánosné 5, Jakabffy Margit 10, Jakabffy Andorné 20, Gr. Uchritz A. Emilné 18, B. A. 20, Törökne 4, Csernovits Diodorné 8, Király Dezsőné 14, Boros Beniné 6, Dein Paula 6, Róth Zsiga 4, Bogdán Virgil 8, Egy tűzészázados 8, Kintzig János 18, Laczay Endréné 10, Vázsonyi Lajosné 19, Török Árpádné 4, Nyéky Ilona 6, Kintzig Gézané 10, Zombori Béláné, 6, Tagányi Sándor 16, Schill József 18, Bloch Janka 6, Mónay Ferenc dr. 16, Steiner Ferencné 50, Freundné 6, Vámos Antal 8, Steiner Ferenc 18, br. Neuman Károly 16, Posgay István dr. 8, Kubik Ferencné 10, Pálfi Sándorné 10, Burián Istvánné 10, Geck Bálintné 10, özv. Hermann Gyuláné 20, Kell Lipót dr. 10, Zubor Andorné 20, és Mezey Andorné 20 koronát. Az összes bevétel 18000 korona. A Nővédelmi Hivatal vezetősége nevében kérem, hogy fogadják ezuton kifejezett legbálsabb köszönetemet mindazok, kik ezen fényes anyagi és erkölcsi siker elérésében bennünket nagy lelki támogatásukban szívesek voltak részesíteni. — Ugyancsak itt mondok legbensőbb köszönetet egy a közreműködő urasszonyok és urleányoknak valamint Resch Ferenc altábornagy, ur O. excellenciájának, Ivascu kapitány urnak, Pecsénye Jenő élelmezési kapitány urnak valamint a parancsnoksága alatt működő pekségnek a sütemények készítéséért; a tüserségi Retablierungs kommandantnak a munkások és tuzelők átengedéseért, Laendler Aladár és Jelinek N. — uraknak a taanyag

és tűzifaadományukért, Szabó Albert is Lengyel Lőrinc uraknak a szükséges kellékek díjtalan átengedéseért és végül a Városi keréztetnek a dísznövényekért. Baross Boris ügyvezető alelnök.

— **Betörő katonák.** Tegnap délután a külváros egyik házában megjelent négy katona a házbelieknek elbádták, hogy egy katonaszökevénynt keresnek. Bementek tehát az egyik lakásba, ahol senki sem tartózkodott, baltával felkészítették a szekrényt, ahonnan 36 korona készpénzt vittek el. A házbeliek a lopásról jelentést tettek a rendőrségnek, amely az ügyet áttette a katonai rendőrséghez. A négy katonát keresik.

— **Keresk. szakoktatás.** (4 havi magántanfolyam.) Könyvelés, gyors, gép- és helyesírás-levélezés, számtan és irodalmi munkálatok. Beiratkozások a január 3-án kezdődő tanfolyamra. Lázár Vilmos-u. 2., gép- és gyorsíró iskolában.

— **Dívtos névjegyek Kerpelnél.**

— **Megérkeztek a karácsonyi újdonságok!** Meglehető választék gyönyörű dísztárgyakból, használati cikkekben; mindennemű modern képkeret ovál és gömbölyű kivitelben, eredeti olajfestmény és antik tárgyak legolcsóbban beszerezhetők Fischer Mór Arad, Neumann-palota. V. m. telefon 568.

— **Képeskönyvek, ifjúsági iratok** olvasni Ingusznál, Weitzer-utca.

— **Karácsonyra ajándéktárgyak,** remek művek, mesés és imakönyvek, fatárgyak festésre, égetésre stb. Krausz Paulinnál, Színház-épület.

— **Karácsonyfa-díszek Kerpelnél.**

— **Képeskönyvek Kerpelnél.**

— **Karácsonyi albumok** már kaphatók Kerpelnél.

— **Megnyílt a szennzációs karácsonyi tárlat** Fischer nagyáruházában a Szabadság-téren.

„Lopott kapukulccsal jött be...”

(Súlyos sértés egy aradi tanár ellen.)

— **Az Aradi Közlöny tudósítójától.**

A Könyök-utca 5. számú ház özvegy Scherber Kálmánné állt ma az aradi járásbíró előtt becsületsértés vétségével vádolva. A harcias természetű amazon ez év június hó 20-án, este háromnegyed tizenegy órakor bekopogtatott Biró Sándor tanár lakásába. A tanár már aludt és csak a heves, vészitjósító ajtódorombólásra riadt fel.

— **Ki az? —** kérdezte.

— **A házfelügyelőnél**

— **Mit akar?**

— **Maga ismét a lopott kapukulccsal jött be!** Régen figyelem és most sikerült végre megcsipni!

A tanár a házmesternét figyelmeztette, hogy ne ordítson és ne rágalmazza, mert minden szava hazugság.

— **Vegye tudomásul —** mondotta a tanár — **hogy kapuzárás előtt jöttem haza. Most pedig takarodjék az ajtó elől.**

A kapunyitogató asszonyosság azonban nem tett eleget a tanár utasításának, hanem tovább kiabált és olyan szavakat is röpített feléje, aminek ideiktatása egyenesen lehetetlen. A tanár nem reagált a dühösködő teremtés kifakadásaira, hanem másnap jelentette becsületsértés miatt.

Az ügyet ma tárgyalta a járásbíró Zih József elnökleve mellett.

Scherber Kálmánné tagadni próbálta mintha ő sértette volna Biró tanárt, azonban a Könyök-utca 5. számú ház lakói igazolták, hogy a házmesterné éjnek évadján nagy patáliát csapott és meggyanusította Biró Sándort, hogy a Monár Erzsike által ellopott kapukulccsal jár haza és így akarja a kapupénzt megtakarítani.

Beigazolást nyert, hogy a házmesterné

nem mondott igazat, mert a kérdéses este is Biró tanár még kapuzárás előtt tért haza és fogalma sem volt arról, hogy a ház mesterné elvesztett valami kapukulcsot.

— Miért sértegette maga a tanár urat? — kérdezte Zih bíró a harcias vádlottat.

— Dühös voltam, mert azt hittem, hogy a tanár ur idegen kapukulccsal nyitja a zárt és így jön be a házba.

— És ezért éjszaka kellett lármát csapni?

— Azonmód szerettem volna végére járni az esetnek, mert már nagyon fájt a história.

Biró tanár előadta, hogy a ház mesterné uton-utfélen azzal vádolta, hogy beszöki a kapun, csak hogy kapupénzt ne kellessen fizetni.

A bíróság a ház mesternét 60 korona fő- és 20 korona mellékbüntetésre ítélte.

A „kegyelmes“ szénbizottság.

A legszigorubb pedanteriával mérlegeli Arad város szénbizottsága időközönként megtartott ülésein a hozzá beérkezett kérvényeket. Valóban kilószámra mérik itt Aradon a szénét és úgy vigyáznak rá, mint ha csakugyan gyémánt lenne. Néhány métermázsa szén kiutalása fölött hosszantartó vita indul meg és talán ez az egyetlen bizottság, amely ezidő szerint még a maga elé szabott elvekhez szigorúan ragaszkodik és ott is, ahol az élet a maga erejével kopogtatni próbál, eme elvekből igyekeznek erős falat a vaskéz elé vonni. Nagy felelősséggel dolgozik ez a bizottság és noha jó meleg szobában ülészik, azért mégis tudomásul veszi, hogy odakint hideg van és ez a hideg nem enged magával alkudni, arra kényszerít, hogy ahol kell, ott a hatóság segítségére. Elvök és kiáltó szükségesség nehezen kiegyeztethető tényezők és ebből a szempontból tekintve a bizottság működését, érthetővé válik, hogy valóságos gyermekded öröm tükröződik az arcokon, amikor az ülés megnyitásakor Löcs Rezső helyettes polgármester bejelenti, hogy a jövő hétre három vagy négy vagon szén várható és a közönség haladéktalanul fűtőanyaghoz jut.

A szénszükséglet természetesen ma sincs Aradon kielégítve, de azért csak mégis kiügyeskedik az emberek a legnagyobb inség idején is a mindennapi szén, akárcsak a mindennapi kenyeret. Zádor Imre gépüzem-igazgató, mint már annyiszor, úgy ma is megtette jelentését a városi üzemek inséges helyzetéről, de hát azért még van tizenkét napra való szén és a közuti vasut is döcög-het öt napig a rendelkezésre álló fűtőanyag mellett. Ahol a veszély a legnagyobb, ott legközelebb van a segítség is, szokták mondani és ime ma délelben bezárták az iskolákat a diákok öröme és a szénhiány miatt, de ma délután arról értesült a szénbizottság, hogy hetven tonna olyan szén van kilátásban, a melyről már az Országos Szénbizottság is tudomással bír, sőt intézkedés is történt, hogy a bánya leszállítsa. Ezt a szén raktározni fogják azzal a céllal, hogyha az iskolák ismét megnyílnak, zavartalanul folyhassék a tanítás.

A mai ülésen megjelent Schultz Henrik, a gázgyár igazgatója is, aki bejelentette, hogy az üzemredukció első napján ma körülbelül ezer köbméter gázt takarított meg és ez azt jelenti, hogy a termelés élettartama nyolc nappal meghosszabodott.

Azok érdekében, akik gázreszt használnak, megemlítjük, hogy leghelyesebben akkor cselekszenek, ha délelőtt tíz és egy óra, valamint délután négy és nyolc óra között végzik a főzést, mert ekkor elég erős a nyomás és semmi fennakadás nincs.

A bizottság főfeladata, hogy a nála bejelentett és rendelkezésre álló szén a kérelmezők között, a viszonyok szemmel tartása mellett elossza. A ma tárgyalt kérelmeket, lehetőleg mind teljesítettek, csak az Erzsébet-mozgó tulajdonosát nem, akinek öt métermázsa szénre lenne szüksége a színház fűtéséhez.

— Meg kell tagadnunk a kérelmet. —

jelentette ki az elnök — amikor ma délelőtt tíz órakor bezártuk az iskolákat, bezártuk a kulturpalotát és a polgárság tömeges kérelmeit sem tudjuk teljesíteni.

Hosszabb vita indult meg ebben a kérdésben és végre is egy szavazat ellenében valamennyi bizottsági tag a kérés megtagadása mellett foglalt állást.

Masanszker Alfrédné, a Városi kávéház tulajdonosnője nyolcvan métermázsa koksztot kért még december 13-án. A bizottság akkor úgy határozott, hogy megvizsgálhatja a kérelmező kokszkészletét. A beérkezett jelentés szerint csak négy-öt métermázsa fűtőanyaga van Masanszkernek.

— Akkor mivel fűtött máig? — kérdezte egy bizottsági tag, mely kérdésnek a hatása alatt mindössze öt métermázsa koksztot kapott a bizottság.

— A Vadászkiút szálloda tulajdonosa, Lőrinczy János egy vagon koksztot kért.

— És ma a szálloda előtt nagy mennyiségű koksztot láttam — jelentette a gépüzem-igazgató.

— Én szállítottam neki — mondotta a gázgyár igazgatója.

— A gázgyárnak nem szabadna koksztot szállítani — jegyezte meg az elnök — mert minden koksztot je van foglalva és afelett csak a szénbizottság rendelkezhet, amint ezt az Országos Szénbizottság rendelete már régebben megállapította.

— Engem erről nem értesítettek — válaszolt a gázgyári igazgató — sőt ellenkezőleg azt az utasítást kaptam a központtól, hogy szerződési kötelezettségeinknek helyben tegyük eleget.

— Akkor méltóztassék most tudomásul venni — mondta az elnök — hogy a kokszt a miénk, azonban szíveskedjék termelését ide bejelenteni, valamint tudomásunkra adni azt is, kiknek köteles szállítani és mi majd megfelelően rendelkezünk.

A szénkérdéssel a mai ülésen a tanács is foglalkozott és elhatározta, hogy újból feliratos Elemér kereskedelemügyi államtitkárhoz és az Országos Szénelosztó Bizottsághoz, kérve őket, hogy a városi közművek, a villamos mű és a gázgyár részére kiutalt szén szállítására nézve sürgősen intézkedjenek.

Korai örömök.

(Elkobzott verses könyv.)

A magyarság, mint befogadó nemzet, mindig a legnagyobb loyaltással viselkedett az itt élő más anyanyelvű befogadott népekkel szemben. Biztosította egyházi és világi kulturájukat, teret adott a közjogi érvényesülésüknek, engedte őket boldogulni, a mit a nemzetiségek azzal háláltak meg, hogy a befogadó nemzet ellen fordultak és minden rendelkezésükre álló eszközzel izgattak. Különösen a háboruban mutatkoztak meg igazi mivoltukban a békétlenkedők, akik közül nem egy igen szomorú módon fejezte be pályafutását. Hogy milyen módon törték az országra a nemzetiségek, arra nézve igen jellemző az alábbi két átirat. Az egyik a nagybecskereki, a másik a szegedi törvényszéktől érkezett az aradi törvényszékre és bizonyos sajtótermékeknek az elkobzásáról adnak számot.

A nagybecskereki királyi törvényszék Papkov és Petrovics nagybecskereki könyvkereskedők kiadásában megjelent „Oslobogynye Balkana“ (Felszabadított Balkán) című verses mű elkobzása és megsemmisítése tárgyában a királyi ügyészség indítványa alapján 1917. szeptember 15-én megtartott főtárgyaláson ítélték. A törvényszék elrendelte a nevezett sajtótermék elkobzását és megsemmisítését. Ezt az ítéletet valamennyi bírósággal, így az aradival is közli.

A főtárgyalás adatai szerint a nyomtatvány egyes részében az van, hogy velünk háboruban álló Szerbiának katonái mind olyanok, akik a Rigómezőn eltemetett szerb dicsőséget feltámasztották. Mind olyanok,

akik véres bosszút állottak a Rigómezőn szentített vereségért és akik letiporták, megsemmisítették a szerb nép évszázados ellenégeit és felszabadították a szerb rabokat.

Ez a mű alkalmas arra, hogy a szerb nemzetiségiek között a magyar nemzet elleni gyűlöletet felkeltsék. Ez tehát nemzetiség elleni gyűlöletre való izgatásra szolgál.

A szegedi törvényszék pedig arról értesítette az aradi törvényszéket, hogy az Ujvidéken megjelent „Szveti Száva“ (Szent Sebő) című naptárt kobozták s megsemmisítették meg.

Grácba vitték Aradról a zsirt.

Megírta az Aradi Közlöny, hogy a rendőrség októberben nagymennyiségű zsirt foglalt le aradi henteseknél, akik ellen megindult a kihágási eljárás, mert a zsirt felhalmozták és nem bocsájtották a közönség rendelkezésére. A kihágási perekben a tárgyalást Grumáz László dr. rendőrkapitány, kihágási bíró ma kezdte meg. Először Lucai Jánosné henteset hallgatta ki, aki elmondta, hogy Aradról nem szállított el zsirt, hanem zsirkészletét itt Aradon adta el és így ő nem követett el kihágást.

Megindult a kihágási eljárás Nikolai Béla, a gráci katonai gyárak bevásárlója ellen is, akinek jogi képviselője Moga Lajos dr. ügyvéd elmondta a mai tárgyaláson, hogy Nikolai a földművelésügyi miniszter engedélyével vásárolt Aradon és a környéken sertéseket és szállítási engedéllyel joga volt a zsirt és szalonnát Grácba szállítani. Ezt Nikolai be is jelentette Löcs Rezső helyettes polgármesternek és Exterde Kálmán bárónak, akiknek elmondta azt is, hogy csupán a szalonnát és a hájat szállítja el, a húst és bélzsirt ellenben itt hagyja Aradon. Ezt a bejelentést Löcs Rezső és Exterde báró állítólag tudomásul is vették. Nikolai ezen az alapon Simandán György és Deme Gusztáv aradi henteseket megbizta, hogy vásároljanak sertéseket, azokat a vágóhídon vágják le, a húst és bélzsirt árusítsák a közönségnek, a szalonnát és a hájat pedig adják át neki. Ez meg is történt és ő a zsirne-műket el is szállította Grácba. Október 24-én a rendőrség lefoglalta Simandánnál és Deme Gusztávnál az ott talált zsirkészleteket, ami ellen Nikolai úgy a miniszternél, mint a rendőrségnél tiltakozott. Moga dr. ügyvéd nevében arra kérte a bíróságot, hogy a lefoglalt zsirt adja ki és a kihágási eljárást szüntesse be. Simandán György és Deme Gusztáv hentesek vallomásukkal megerősítették Nikolai vallomását.

Kihágási eljárás indult meg Szabolcsi Dezső ellen is, amiért a zsirt Aradról elszállította. Szabolcsi a tárgyaláson elmondta, hogy ő a várossal kötött megállapodás szerint vásárolt a környéken sertéseket, azokat a vágóhídon levágta, a zsirt és szalonnát Aradról elszállította, ellenben a húst a henteseknek adta át. A tanács azonban bevonta Szabolcsi vágási engedélyét és Szabolcsi a vágóhídon levő sertéseit levágás végett átadta Brenner Rezső és Steics Sándor henteseknek, akik a sertéseket levágták, de a zsirt és szalonnát nem szállíthatták el, mert a rendőrség a készleteket náluk lefoglalta.

Miután Nikolai jogi képviselője Löcs Rezső helyettes polgármester, Exterde báró és Barkó Ferenc vágóhídi igazgató kihallgatását is kérte és miután még egy budapesti megbizottat is ki kell hallgatni, Grumáz dr. a mai tárgyalást befejezte és az iratokat felküldte a budapesti államrendőrséghez.

Egy aradi főispán festményei Londonban.

(Lukácsy Lajos könyvéből.)

A. P. Arad város és Aradvármegye volt főispánja, amig óriási vagyona felett rendelkezett, nagy műbarát volt. Nagy összegeket költött festményekre, régiségekre és műkincsekre. Sajnos, hogy nem tudta a bevételei és kiadásai között az egyensúlyt megtartani, a jövedelmei egyre fogytak, vagyona idegen kézre és a milliomas földbirtokos élete, végső éveiben pedig a hitelezők kezei közé került. Halála után azok megrohanták hagyatékát és magyar-arádi tuskulanumában felha mozott értékek és műkincsek dobra kerültek és bizony potom áron keltek el.

Egy ily hitelezője egy aradi ur 700 koronás követelésének érvényesítése végett fordult hozzám. Beperelekem a váltót és az örökösök ellen marasztaló ítéletet nyertem. De tovább egvelőre nem mentünk, mert a korábbi hitelezők már mindent lefoglaltak és az én kliensem várakozási állást foglalt el.

Talán két, vagy három év múlva A. P. halála után azzal jött hozzám az én ügyfelem, hogy a hallomása szerint A. P.-nek értékes festményei vannak Budapesten, nem lehetne-e azokat lefoglalni? Tanácsomra megbízott egy budapesti detektívet, aki aztán pár hétre jelentette ügyfelemnek, hogy Budapesten az elhunyt A. P. nővérének báró W.-né házában a kocsi szímben volt néhány régi festmény, de azokat még A. P. életében és rendelkezése a cselédség vallomása szerint a Nemzeti Múzeumba szállították. Az én ügyfelem azután a Nemzeti Múzeum képtárához fordult, hogy vannak-e A. P.-nek ott festményei, ahol aztán meg is tudta, hogy voltak ott a nevezetnek festményei, aki azokat vétel céljából felajánlotta a Múzeumnak, ott azonban nem reflektáltak azokra és a festményeket A. P. egy D. nevű budapesti festőhöz vitette. Ügyfelem felkereste D. festőt, akinek műtermében ott volt néhai A. P.-nek tulajdonát képező négy festmény. D. festő kijelentette, hogy azokat A. P. eladás céljából adta át neki, de vevő azokra eddig nem akadt.

Ügyfelem kívánsága folytán megkértem aztán a végrehajtást és lefoglaltattam D. festőnél budapesti helyettesem útján a festményeket. Zár gondnokot nevezett ki a bíróság azok megőrzésére és felügyeletére, mert D. festő nem volt hajlandó a festményeket műtermében tovább is ott tartani.

A végrehajtási eljárás jögerőre emelkedése után kitűztem a festményekre az árverést, amelynek megtartására a végrehajtó a budapesti kir. törvényszék egyik helyiségebe ki is tűzte a határnapot. Az árverésre miután a festmények iránt magam is érdeklődtem, ügyfelemmel együtt felutaztunk Budapestre.

Az első két festmény.

Nagyrányu vásznak, legalább 10—12 négyzet méter terjedelmű nagy mindkettő. Az egyik két kőszáli sas madarat ábrázolt, amint a hajnali szürkületben a hegyek között verekednek a levegőben, mindkét oldalról csorog a vér. A másik festmény szintén egy óriási sas madár kiterjesztett szárnyakkal, amint egy menekülő rókába üti a karmait. Mindkét festmény lila tónusban volt tartva. Az én tetszésemet nem nyerték meg. Valószínűleg nem érték hozzá.

E két festményről előre kell bocsájtanom még a következőket:

Midőn a foglalás után a zárgondnok a végrehajtást szenvedett örökösait a végrehajtás tényéről értesítette, az egyik örökös, gróf Sz.-né figyelmeztette a zárgondnokot, hogy a két festmény, amelyet A. P. hagyatékában lefoglaltak, nagy értéket képviselnek. Egy „Van der Howen” nevű hollandi festő művei és figyelmeztette a zárgondnokot, hogy tekintettel a képek nagy értékére, az árverésen kellő óvatossággal és körültekintéssel járjanak el, nehogy azok potom áron elpredáltassanak.

Tudomásom volt arról, hogy néhai A. P. egy aradi barátom, Sch. dr. közeli hozzátartozójának 10.000 koronával szintén adósa maradt. Figyelmeztettem barátomat, hogy jó volna, hogyha rokonai a pénzüket meg óhajtják menteni, foglaltassák felül végrehajtás után a fest-

ményeket, feltéve, ha azok oly értékesek, amiként azt gróf Sz.-né írta.

Sch. dr. barátom megfogadta a tanácsomat, irt rokonainak Budapestre, akik meg is bíztak ott egy ügyvédet, aki aztán végrehajtást vezetett a festményekre és felülfoglaltatta azokat.

A budapesti ügyvéd nagyon ügyesen járt el megbízásában, mert felkereste a kultuszminiszteriumban a művészeti osztály vezetőjét és felhívta figyelmét a festményekre, hogy nem volna-e érdemes azokat az állam részére megvásárolni. A miniszteri tanácsos néhány nap múlva értesítette a budapesti kollégámat, hogy az állam a festményekre nem reflektál, mert azok nem a jelzett Van der Howen hollandi festő festményei, aki ily zsánertű képeket egyáltalán nem festett soha, de sőt nem is eredeti festmények, hanem jól sikerült másolatok és korántsem képviselnek oly nagy értéket, miként azt mi hisszük. Amateur és művészi körökben e szakvélemény nagyon lehűtötte a festmények iránti érdeklődést. Mindazonáltal megtartattam az árverést, amiként jeleztem, a budapesti törvényszék egyik helyiségében. Mintegy száz érdeklődő sereglett össze.

Miután én nem voltam a végrehajtó, felkértem a kiküldött végrehajtót, hogy a két nagy festményt, miután azok pendantok, együtt bocsássa árverés alá. A végrehajtó teljesítette kérésemet, megindította az árverést és kikiáltotta a két festményt 3000 korona becsárban.

Általános esend, amelyet én törtem meg azzal, hogy felajánlottam a két festményért 1000 koronát.

— Es egy korona! — szólt közbe egy hang a sokaságból.

— Legyen az öné, szóltam feléje én.

A végrehajtó aztán stereotip hangon ledarálta:

— Egvezeregy korona először, másodszor, senki többet. — Egvezeregy korona először, másodszor, senki többet, harmadszor. — 1001 korona, leüteml kérem a vevő urat, sziveskedjék ide jönni és fizetni.

Egy középkori uriember jelentkezett. Elsősorban odajött hozzám és átnyújtott nekem egy koronát és kvázi kérés hangon azt mondotta:

— Kérem, megadom a koronát, tartsa meg az 1001 koronában, amit ajánlott. Nekem nem kell a két kép.

— De énnekem sem! válaszoltam neki. Az én ügyfelem követelése az 1000 koronából törke, kamat, költség teljesen kitélt és igazán nem tudtam volna a két óriási festménnyel mit csinálni pláne amikor értesültem a kultuszminiszter tanácsos véleményéről.

— Kérem, kérem, sürgette a végrehajtó tessék letenni a pénzt, mert több dolgunk is van.

— Kinder ich hab kein Geld bei mir — fordult a vevő majdnem siránkozó hangon a barátaihoz.

— Na még csak ez kell, szólt felpattanva a végrehajtó, hogy mer Ön árverelni, ha nincs pénze? Hogy hívják Önt majd feljelentem ez még sem járja, hogy bolonddá tartja a bíróságot.

Azonban komolyabb dolog nem fejlődött belőle, mert a vevő barátai hamar összeadták a pénzt és letette az ezeregy korona leltési árat, de újból hozzám fordult, hogy vegyem át az 1001 koronában, mert ő nem tud vele mit csinálni.

— De én sem válaszoltam neki. Ügyfelem, aki egy előkelő kereskedő volt teljes ékeszölésével kapacitált, hogy az istenért meg ne vegyem a festményeket. Így aztán az 1001 K.-ás vevő nyakán maradtak azok és őszintén megvallom, hogy akkor egy cseppet sem sajnáltam, hogy nem vettem meg azokat, mert miként már említettem óriási méretűknél fogva azokat elhelyezni, vagy elszállítani nem is tudtam volna. Mindez az év nov. havában történt.

A következő év tavaszán azt hiszem március hónapban újból Budapestre voltam ügyeim elintézésére céljából és már nem is gondoltam többé a festményekre.

A Károly-köruton mentem egy este és feltűnt nekem, hogy egy uriember akivel szemközt jöttem megfordult és újból elém került és

erősen fixirozott. Midőn harmadszor is elém került megálltam és végig néztem. E percben elmosolyodott megemelte a kalapját.

— Entschuldigen! szólt udvariasan — nicht Sie san' der Doktor der die Bilder voriges Jahr beim Gerichtshof verlizitiert hat? Igenlő válaszomra megragadta mindkét kezével jobb karomat.

— Herr Doktor! hundert Jahr sollen Sie Leben so dankbar bin ich Ihnen dass Sie die zwei Bilder nicht genommen haben. — Es akkor elmondotta nagy bőbeszédűséggel, hogy mikor az árverés után a két festményt mint tulajdonát haza vitette a felesége majd megverte érte. Helyiség hiányában a két festményt a lakása folyosóján helyezte el, lőtöttfutott Ponciustól-Pilátusig, hogy legalább a pénzét visszakapja, de nem volt képes azokon túl adni. Lefényképeztette és a másolatokat elküldte képtáraknak, amatőröknek, műgyűjtőknek, de hónapokon át senki sem érdeklődött irántuk. Már kétségbe volt esve, hogy elveszti az 1000 koronát, mert a festmények senkinek sem kelletnek és már vagy 200 koronát a reklamározásra is elköltött, amidőn egy napon egy bécsi uriember beállított hozzá, megtekintette a festményeket és felajánlott a két festményért 5000 koronát.

— Első percben megrezentem, — mondja nekem — az összeg hallatára, hogy végrehajlásra tudok a festményeken, de uralkodtam magamon és azt válaszoltam neki.

— W—o—o—s! Fünftausend Kronen, diese zwei theure echte Gemälde: Nicht einmal um 10,000 Kronen gib ich sie! Kosten mir selber mehr!

— Nahát kérem nem akarom soká feltartani az ügyvéd urat, odaadtam neki nagy alkudozások után 8000 koronáért; legyen boldog vele, kilizette a pénzt és elvitette a képeket. — Gott sei dank!

— Látja tisztelt ügyvéd ur ezért voltam bátor magát megállítani, hogy megköszönjem a szivességét, hogy rajtam hagyta a festményeket és Ön nem vette át azokat.

— Gratulállok, válaszoltam és elváltunk.

Ügvanazon év június havában újból Budapestten voltam és a Rákóczy-uti Pannónia szálló terraszán reggeliztem, újságot olvastam.

— Jó reggelt ügyvéd ur — szólított meg egy hang. Feltétekintek, a festményt vásárló ur volt.

— Doktor ur, a fene egye meg azt a gazembert, a ki tőlem megvette a képeket, felelt nagy hangon, ugy, hogy a szomszéd asztalánál ülők figyelmét is felkeltette.

— Mit képzél ügyvéd ur, az a Gauner mennyiért adta el a képeket a miket tőlem vett. Nem is merem megmondani, hogy én milyen szamar voltam. Midőn aztán lecsillapodott, elbeszélte, hogy az illető bécsi ur 20.090 koronáért adta el a két festményt és Londonba vitték azokat.

— Képzeltje, szólt siránkozó hangon 12.000 koronát vesztettem és csak ne mondtam volna meg a feleségemnek, gondolhatja, milyen mulatságokat rendez nekem a képek miatt, hogy oly olcsón adtam oda azokat és oly sok pénzt vesztettem!

— Barátom — óhajtottam én őt megnyugtanni, maga egy telhetetlen ember, maga nem vesztett 12.000 koronát, hanem nyert 7000 koronát. Maga rosszul okoskodik, mert az Országjárása szerint akkor én még rosszabbul jártam mint Ön, mert e szerint én 19.000 koronát vesztettem. Jól tudja, hogy én 1001 koronáért megvehettem volna a festményeket, tehát vi-gasztalódjék, ne legyen oly kapzsi és elégedjék meg ez óriási nyereséggel, amelyet Ön a véletlen játéknak köszönhet.

— Na-na, válaszolt némileg megrugodva hát ez is igaz, de mégis azt mondom arra a, bécsi betyárra, hogy egye őtet meg a fene, mert én rajtam nyerte a 12.000 koronát, az én ostobaságom folytán.

Eddig a két festmény története, hogy lett aztán további sorsuk azoknak, nem tudom, de ha eszembe jut a dolog gondolkozom felette, hogy tulajdonképen ki lett itt becsapva, és hogy értékes eredetiek voltak-e a festmények, vagy pedig csak értéktelen másolatok. De tanulság belőle az, hogy mennyire óvatosnak kell lennie az embernek a festmények vásárlásánál, mert ritkán biztos benne, hogy jó vásárt csinált-e vagy nem csapták-e be!

KÖZGAZDASÁG.

Megszűnik a petrozsényi moratorium.

Budapestről telefonálja tudósítónk: A hivatalos lap holnapi száma négy fontos rendeletet közöl: I. A köz- és magánalkalmazottak fizetésének és nyugdíjának végrehajtások alóli mentesítésének összegét 50%-al felemeli. A fizetések tekintetében 2000 koronáról 3000 koronára, a nyugdíjat 1200 koronáról 1800 koronára és a munkabéretet napi 5 koronáról 7.50 koronára.

A második rendelet az 1917. október 2. napján kezdődőleg december 31-én bezárólag terjedő időben lejárt váltóknál, kereskedelmi utalványoknál és közraktári jegyeknél a bemutatást és óvást elengedi. Az 1917. december 31-ike után 1918. április 21-ig lejáró ilyen papiroknál a bemutatás és óvás határidejét 1918. április 15-ig meghosszabbítják.

A harmadik rendelet Csik és Háromszék megyéknek kézdivásárhelyi és kovásznai járások lakói számára a moratoriumot 1918. július 31-ig meghosszabbítja.

A negyedik rendelet megszünteti Hunyad megyében a petrozsényi járásban eddig fennállott moratoriumot. Az eddigi haszítás alá eső tartozásokat 1918. februárjától kezdve négy hónaponként négy részletben kell megfizetni.

Hadikölesön jegyzés. Az Aradi Ipar- és Népbanknál ma a következő jegyzések történtek: Kell Lajos 2.000, Koch Dániel 5.000, Koch Zsiga 5.000, Holländer Emil 5.000, Scheer Kohn Béla 5.000, kisebb tételben 500 korona. Összes eddigi jegyzés 11,643.900 korona.

Felmentetek hadikölesön jegyzési kötelezettsége. A cs. és kir. 33. gy. e. pótzászlóalj parancsnoksága felsőbb katonai rendeletre a város területén tartózkodó katonai szolgálat alól felmentettek körében a hadikölesön sikerét kiküldöttje által folyó hó 28-án délelőtt 9 órakor a városháza I. emeletén lévő tanásteremben tartandó értekezleten kívánja előmozdítani. Felhívom emellett a város területén tartózkodó katonai szolgálat alól felmentett egyezkedet, hogy saját érdekükben ezen értekezleten vegyenek részt. Varjassy Lajos polgármester.

Az aradmegyei malmok hadikölesön jegyzések. A VII. hadikölesön jegyzésében az aradmegyei malmosok egyrésze hazafias gondolkodásuk igazolásaként meglehetősen összegű jegyzésekkel vett részt. A VII. hadikölesönre a következő malmosok jegyeztek a Hadi Termény R.-T. aradi kirendeltsége útján: Zuckermann Izidor Medgyesegyháza 10000, Klein Manó Világos 500, Aster Róbert Galsa 1000, Kovács József Arad 2000, Glász Béla Zöldes 100, Herold Antal Zsigmondháza 40000, Nehéz István Apáti 1000, Veres Károly Susányfalva 100, Pálffy Bálint Erdőhegy 5000, Czako Istvánné Arad 2000, Marossy Lajos Szemlak 20000, Pollák Lajos Arad 20000, Grósz József Zarándnás 2000, Török István Világos 2000, Aradi Fűrészgyár r. t. Magyarpécska 10000, Grósz Pál Pankota 5000, Halász Antal Selénd 2000, Löwy Márkusz Apatelek 1000, Bujdosó Ferenc Arad 500, Bujdosó József Arad 500, Kiss János Borosjenő 500, Leitinger Mihály Óthalom 10000, Révész és Havas Csermő 10000, Wolf Zsigmond Doroszlófalva 1000, Wolf Samu Arad 1000, Aradi Fűrészgyár r. t. Magyarpécska 10000, ifj. Eliás Adolf Opécska 5000, Fellner Márton Feltót 10000, Striffler Miksa Elek 1000, Schmidt Zoltán Arad 1000, Horvát József Arad 2000 korona.

A kotabizottság nem enged álláspontjából. Budapestről telefonálja tudósítónk: A magyar kvóta bizottság Hegedüs Lóránd előadó javaslatára egyhangulag elhatározta, hogy az osztrák kvótabizottság üzenetét nem veszi tudomásul, visszautasítja azt az álláspontot, hogy a hadi károkat közösen viseljék és a kvóta további két évre való meghosszabbítását követeli.

Értékpapír árfolyamok. Budapestről telefonálja tudósítónk: A tőzsde mai árfolyamai: Magyar hitel 1278—1308, Osztrák hitel 860—878, Agrár bank 1000—1036, Kereskedelmi bank 5900, Magyar bank 852—862, Házai bank 570—575, Fabank 804—823, Salgótarjáni 1060—1065, Rimamurány 1000—1035, Klotild 594—598, Ruggyanta 1035, Ganz 4000, Nasitzi 3100—3160, Osztrák-magyar államvasutak 976—972, Atlantika 1295—1305.

Termelnie kell a városnak. A mai tanács ülésén szóba került a város mintagazdaságának kérdése is, amely abból az alkalomból lett időszerű, hogy Szedlák külső kertész bevonult katonának s így a mintagazdaság ki sem művelheti. Felmerült az a terv, hogy a gazdaságot a város adja bérbe, de erről a tanács hallani sem akart. Abban állanodnak meg, hogy a város vezetősége kövessen el mindent, hogy Szedlák visszakerüljön a katonaságtól a város szolgálatába.

Rokkant munkások ajálkozása. Az Országos Hadigondozó Hivatal aradi hadirokkant munkaközvetítőjénél a következő munkáalkalmakra ajánlkoznak rokkantak. 1. esősz. 2. erdőőr, 8. felügyelő, 1. földműves, 1. gazda, 1. g. tiszt, 1. gépkezelő, 1. urasági, 3. irodai, 1. ispán, 2. kapus, 1. kalauz, 1. kereskedő (tojás), 2. kulesár, 1. könyvelő, 2. gazd. munkás, 4. őr, 2. portás, 3. raktárnok, 2. isk. szolga, 1. sertés gazda, 1. vámszedő. A munkaadók figyelmét azzal a megjegyzéssel hívjuk fel a munkaközvetítő hivatal működésére, hogy hazafiai kötelesség a háboruban rokkantá vált hőseink alkalmazása. A hivatal helyisége, Aradon a fa és fémipari iskolában van, ahol az érdeklődők közelebbi felvilágosítást nyerhetnek.

Birtokosere. Szömörkényi Rezsóné és Pervne Károly eladták a Lipót-utca 3 sz. házat 65000 koronáért Mayer Henrikné Popper Adélnak. — Lévai Ignác eladta a Vécsey-utca 7. a. számú házat 45000 koronáért Brenner Antal és nejeinek. — Simai Antal és neje eladták az Ilona-utca 24. számú házat 13800 koronáért Rimanóczy Zsigmondné Stek Ilonának. — Putin Milánna eladta a Miklós-utca 87. d. számú házat 4800 koronáért özv. Bader Józsefnek. — Balogh András és tulajdonostársai eladták a Purgly Lajosné-utca 143. számú házat 20000 koronáért özv. Rösner Edénének. — Lingurár Jánosné eladta az aradi 7814. sz. tjkvben felvett ingatlanát 4500 koronáért Ardelean Todor és nejeinek. — Ékes József és neje eladták a Varjassy Lajos-utca 224. számú házat 9200 koronáért Sztáru János és nejeinek.

Uj vasutépítési terv. A brádi, körösbányai és marosillyei járásokban akció indult meg, mely célul tűzte ki egy Brád—Marosillye közötti s Versec felé kapcsoló vicinális vasuti összeköttetés kiépítését. Az akció élén Finna János marosillyei főszolgabíró áll. A három járás vezető emberei értekezletre jöttek össze Dévára s elhatározták, hogy a kereskedelmi miniszterhez és Hantos Elemér államtitkárhoz küldöttéssel menesztenek a vasut létesítése érdekében.

A katonák vasuti utazása. Budapesti munkatársunk (P. J.) telefonálja: A szállítási vezetőség több ízben tett már panaszt az illetékes hatóságoknál a katonák vasuti utazásainak rendellenességei miatt. E panaszok alapján a honvédelmi miniszter most elrendelte, hogy úgy az egészséges, mint a beteg és sérült katonákat szigorúan el kell különíteni a polgári utasoktól. A katonai és polgári utasok részére meghatározott kocsik számát a tényleges szükséghez képest katonai és állami közegek együttesen állapítják meg. Szükség esetén a polgári személyek részére fönntartott üres helyeket katonáknak kell átengedni. a tisztek és katonai tisztviselők hozzátartozóinak megengedik, hogy a tisztekkel, vagy a tisztviselőkkel együtt utazzanak. A tiszti kocsit ezenkívül még a hadrakelt sereghez utazó, vagy katonai, vasuti hatósághoz beosztott állami és vasuti tisztviselők és ezek hozzátartozói is használhatják. A legénységi ko-

csikat ismertető táblákkal kell ellátni és ezekben csakis katonák és kísérőik utazhatnak. A vasuti pénztárak legénységi állománybeli egyéneknek csak akkor adhatnak ki menetjegyeket, ha ezek megfelelő igazolványt mutatnak fel.

Vándorló m'liók.

(Hajsa az aradi ingatlanok után.)

Talán mi sem jellemzi jobban a háborus viszonyokat, mint az ingatlanok: házak, birtokok, szőlők és földek horribilis forgalma. Aki csak teheti, házat, vagy földet vesz, mert azt hiszik, hogy mindenkor megmarad az értéke. Családi kuriák, régi udvarházak, pompás paloták, impozáns bérkaszárnnyák, birtokok cserélnek gazdát az utolsó évben Aradon és a környékén. Az aradi telekkönyvi hivatal sohasem volt olyan frekvenciát hely, mint mostanában, ahol az eladók és vevők egymásnak adják át a kilincset. Sok a pénz, meggyarapodott a bankó és a kereskedő éppen úgy mint a paraszt fekvősekbe biztosítja vagyonát. Háboru előtt a telekkönyvi hivatalok évi statisztikája alig tért el egyik esztendőben a másiktól. Csönd és nyugalom honolt az álmos hivatalokban, az élet lassu tempóban hömpölygött, a földbirtok évtizedeken keresztül egy kézen maradt, legfeljebb örökösödési átírásról volt szó, a házak tulajdonosai se változtak, míg most naponta történnek adásvételek. Aradon és a megyében igen sok birtok változtatott tulajdonost. Tekintélyes számú birtok került percellázásra is, ami által tömérdek földművelő jutott egy-egy kis gazdasághoz. A paraszt megvagyonosodott a háboruban, a legjelentékenyebb elemicikkért is hatalmas summákat kapott, melyek egyre nőttek, a pénz mindjobban gyűlt az almárium fiókjában, meg a hosszuszáru harisnyában, szalmazsák alatt és végre is uj utra kívánczolt. A paraszt több helyen összeálltak és szinte képtelennek tetsző árakat adtak a felparcellázott birtokok egy-egy holdjért.

Az ingatlan óriási kersletnek örvend a városban is. A megvagyonosodott emberek mind háziurak akarnak lenni és rávetették magukat különösen az egyalakú magánházak vételére. Egyesek spekulációból csinálják, mások terjeszteszkedésből vagy kényelemből. Nyolcvan-száz százötven százalékkal emelkedett a házak értéke és minden összeget megadnak az épületekért. Nemesak a belvárosokban szökött fel a házak értéke, de a legmesszibb külső negyedekben is. Hogy milyen nagy volt az ingatlanforgalom 1917. év mai napjáig, az kitűnik a telekkönyvi hivatal kimutatásából, mely szerint 1250 esetben történt átírás ez évben.

Az Aradi Közlöny munkatársa ma beszélgetést folytatott Kovács József táblabíróval, a járásbírósg vezetőjével, aki az ingatlanforgalomról az alábbiakat mondotta:

— Tény az, hogy Aradon az ingatlanok után szokatlanul nagy kereset indult meg. Aki pénzt szerzet a háboruban, az ingatlanokban akarja elhelyezni vagyonát és megindult a hajsa az épületek megszerzésére. Az egészségtelen kereslet következtében a házak ára horribilis módon felszökött. Egy időben cspán a házakra irányult a vásárlási kedv. Egyéb ingóságokban alig volt forgalom. Csak ház, csak ház kellett az embereknek és szereztek is, mert úgy vélték, ami biztos, biztos. Három-négy hónappal ezelőtt mintegy két hónapon keresztül bámulatosan nagy volt a forgalom, ami most már csökkent. Hogy csak néhány szembeötlően nagyobb és érdekesebb eseteket mondjak, felsorolok itt néhány jelentékenyebb vásárlást. Neuman Alfréd báró megvette a Katolikus Kör házat, ami rendes időben nyolcvanezer koronát is alig ért: százhatvanezer koronáért. Kétszázhatvanezer koronáért kelt el a Maros-parti Verhos-ház, amit Goldschmidt Miksáné vett meg, ezenkívül sok pénz fizettek ki házakért Bársony Andor, Kernel Izsó, Hevedüs Gyula kereskedők és mások is. Az utóbbi hietekben mintha egy kis szünet állott volna be a vásárlások terén, ami szerintem arra vall, hogy a megvagyonosodott emberek most már megszerezték ingatlanukat és evelőre stagnáció következik. Ez azonban csak időleges.

Az ingatlanok forgalmáról érdekes adatok

kat tudunk meg *Martini* királyi telekkönyvvezetőtől.

— Háború előtt tíz év alatt se volt akkora forgalom — ugymond — mint most egy esztendőben. Valaha eseményszámba ment, ha egy-egy birtok gazdát cserélt, míg most ez mindennapos. Most van például parcellázás alatt Zsigmondháza a Biró-féle birtok. Százhuszonnégy ember állott össze és a birtok egy kis részét 743.490 koronáért vették meg. A vagyon nem közvetlen a birtokostól került az emberek kezébe, hanem a *Goldschmidt* és *Steiner* cégtől. Formális kereskedés jött létre a birtokokkal, melyek egykoron nemzedékről-nemzedékre szálltak. A Justh-féle kutasi pusztai birtok is parcellázás alatt áll. Ebben az évben, a mai napig 1250 esztendő óta átírás 24.279.435 korona értékben.

Testes szám ez, ami fényesen rávilágít a háborus gazdaságra. Jöttek a pénzek, váratlanul, széületes arányokban, fantasztikus módon és a könnyen meggazdagodott emberek ingatlanokba fektették vagyonukat. Közel huszonöt millió korona forgalmat csináltak ez évben az ingatlan vásárlók Aradon és a megyében. Ugy a ház, mint a földbirtok ára szörnyűségesen felszokott, de a vásárlók ezzel nem törődtek és megadták az ingatlanokért minden elképzelhető, sőt elképzelhetetlen összeget is. Ez a statisztika talán a legmarkánsabb képét adja a háborus viszonyoknak.

A MOZI.

* **Ünnepi előadások az Apollóban.** Az Apolló-színház igazgatósága felhívja a közönség figyelmét, hogy hétfőn az előadások délután 3 fél 5 és 6 órákor kezdődnek, tehát az utolsó előadás 6 órákor lesz. Hétfőn a „Fattyu” című négy felvonásos dráma kerül bemutatásra.

* **A könnyelmű asszony,** a magyar filmgyártás egyik legkiválóbb felvétele **vasárnap az Erzsébet mozgószínházban.** Sehol se nem mutatott érdekessége a filmnek, hogy Lakos Edith saját személyében játszik egy 6 és később egy 16 éves leányt. A darab szereplői egytől-egyig jeles magyar színművészek, kik a magyar filmjártásban is tökéletes művészi alakítást nyújtanak. A mai társadalmi élet hazug világot tárja elénk ez a kép realiztikus igaz valóságban. A feleség nem elégszik meg a szerető férj becsületes keresetével, nagyravágásával könnyelmű adósságokba kergeli. A férj nem tud ellenállani, feleségének minden szeszélyét teljesíti, ha kell, a bűn árán is. A börtön hideg falai letépi szeméről a hálgyogot és már csak egy kívánsága van, hogy új életet kezdve, gyermekének szentelhesse életét. Karácsony mindkét napján új szenzációs műsorok kerülnek bemutatásra.

* **A mozi iroda hírel.** A tanítónő (*Berki Lili és Varkonyi az Urániában.*) Ma utoljára kerül vetítésre Berky Lilinek nagy sikert aratott filmje: A tanítónő. Két napon keresztül a mozi és színház intelligens közönsége ostromolta a pénztárat. És hogy a színház ebből a sikerből magának erkölcsi sikert kívánna, úgy az csak abban merül ki, hogy a színház kapuit mindenkor megnyitja, amikor irodalomról és művészetről van szó. Nem lesz senki sem, aki egy percre is el akarná vitatni, hogy a most bemutatott film a magyar filmiparnak

egyik jeles produkciója. Berky Lili mint fanitónő a legszebb filmsikert aratta, Varkonyi pedig olyan gögös rideg főúr volt, mint amilyet a szerző a dráma megírásakor magának elképzelt. Az összehatás pedig, amelyet a rendezés és a művészek elértek, csodálatosan meleg rokonszenves volt.

Vasárnap is műsoron marad a Henny Porten kép. Henny Porten nagysikerű alpesi drámája, „A parasztnőb” az Apollóban mind a két napon zsúfolt házakat vonzott, úgy, hogy a mozgószínház igazgatósága elhatározta, hogy ezt a kiváló filmet vasárnap is műsoron tartja. Kevés filmet fogadott oly nagy érdeklődéssel a közönség, mint Henny Porten legújabb remekét, de mindjárt azt is megállapíthatjuk, hogy nagyon kevés film elégitette ki egy a várakozást, mint „A parasztnőb”. Egy szerencsétlen leány áll a dráma középpontjában, a tragikus összeütközések változatos sorozatában tűnnek elő és omlanak össze körülötte a legemberibb érzelmek és a legtisztább cselekedni akarások. A hangulat pereről-perere izzóbb, egyre gyorsuló monetonban jönnek a jelenetek, egész a megrendítő csattanóig.

ÚJ KÖNYVEK.

* **A porban.** Regény két kötetben írta: Török Gyula. A könyveknek abban az aradatában, amely előtti a könyvesboltok polcait, külön figyelmet érdemel Török Gyula nagyvonalu, kétkötetes regénye. A gigantikus háborus esztendő csodálatosképen nem teremteitek nagyobb koncepciójú, sőt el lehet mondani, hosszabb lélegzetű irodalmi alkotásokat sem az elbeszélő irodalom mezéjén. Annál őszintébb meglepetés fogadta a mértékadó körökben A porban-t, amely egy egész társadalom képét varázsolja az olvasó elé. Első botúját kezdve érdekfeszítő, lendülete mindenkit elragad, de számos helye készletti elgondolkodásra a komolyabb olvasót. Annyi bizonyos, hogy aki megveszi, nem bánja meg, mert őszinte, igaz örömet szerez magának. A könyv a Táltoskiadóvállalatnál jelent meg. A két-vaskos kötet ára tíz korona.

* **Az Érdekes Ujság január 1-én a hatodik évfolyamába lép.** Az Érdekes Ujság az elmúlt öt év alatt a leggazdagabb, legzebb és legérdekesebb hetilap a magyar olvasóközönség rélkülözhetetlen képes lapja lett. Az Érdekes Ujság minden eseményről páratlanul gyorsan számol be. A kiállítás szépségében, a tartalom gazdagságában, az ingyen mellékletek és kedvezmények változatos sokaságában egyetlen képeslap sem versenyezhet vele. Az Érdekes Ujság előfizetési ára egy negyedévre 7.80 korona.

* **A Nyugat folyóirat december 16-i száma a következő tartalommal jelent meg:** Nagy Zoltán: Baráti kalauz Tóth Árpád két verses-könyvéhez. Tóth Árpád: Goethe-, Byron-, Gautier-, Mallarmé-versek. Moly Tamás: A jöttment. (Elbeszélés III. — Vége) Szomorú Dezső: Harry-Russel-Dorsan Párisban. Török Gyula: Fehér Virág. (Karácsonyi ének.) Gellért Oszkár: Hajnali szavak a fegyverszünetben. (Vers.) Babits Mihály: Ignotus versei. A politika mögöl: Ignotus: Életkérdés. Charmatz Richard: Az osztrák nemzetiségi probléma. Fenyő Miksa: Gróf Andrássy Gyula. Ady Endre: Szent Liber atyám. (Vers.) Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VI., Vilmos

császár-ut 51. sz. Szerkesztőségi órák délután 4—6-ig. Előfizetési ár: Egy évre 28 k., fél-évre 14 k., egyes szám ára 1 korona 80 fill. Mutatványszámot kívánatra díjtalanul küld a kiadóhivatal.

* **A Társaság „Király” száma** karácsonyi ajándéku külső díszre és belső tartalomra egyaránt értékes, szép albummal lepte meg olvasóit A Társaság. Az ünnepi szám a koronázás első évfordulója alkalmából teljes egészében a király személyének van szentelve. Szébbnél-szebb fotografiákat ad IV. Károly királyról és családjáról. Az ünnepi számot A Társaság előfizetői ingyen kapják, nem előfizetők 3 koronáért rendelhetik meg A Társaság kiadóhivatalában Budapest, V., Reáltanoda-utca 18.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1917. évi december 23 án, vasárnap
Délután három és fél óráko- mersékelt helyára-ka

Mágnás Miska.

Este fél 8 órákor rendes helyárákkal:

B. Bérlet.

Sárga csikók.

Nep-színmű 3 felvonásban.

B. Bérlet.

A szerkesztőséert felet:

STAUBER JÓZSEF.

A béke küszöbén

1918. január 1-én.

Új előfizetést nyitunk az „Aradi Közlöny”-re.

Az eseményekről napról-napra

a legalaposabb és a legfrisebb

tudósításban számol be az Aradi

Közlöny. Közleményeinek ere-

detisége és érdekessége, valamint

háborus híreinek megbízható-

sága révén Magyarország vidéki

lapjai között az első helyen áll

és mint ilyen a legelterjedtebb,

a leg tartalmasabb, legkedvel-

tebb és legolvasottabb ujság.

Előfizetési árak helyben és vidéken:

Egész évre 48 korona

Fél évre 24 korona

Negyed évre 12 korona

Egy hóra 4 korona

Tessék mutatványszámot kérni!

Használt ólom
megvételre kerestetik.

28736—1247. kh.

HIRDETMÉNY.

A m. kir. miniszteriumnak a gyertyakészletek bejelentése, zár alá vétele és közszükségleti célokra igénybevétele, valamint a gyertya elszállításához szükséges igazolványok és a gyertyákért követhető legmagasabb ár megállapítása tárgyában kelt 3850—917. M. E. számú rendeletét a következőkben teszem közhírré:

Bejelentésre kötelezettek a gyertya gyártásával foglalkozó vállalatok és mindazok, akiknek birtokában (örizetében) 100 kg. vagy annál nagyobb súlyu gyertyakészlet van.

Bejelentés alá esik a bejelentésre kötelezett birtokában álló akár saját, akár idegen helyiségben őrzött minden gyertyakészlet, a viasz és ceresingyertyák kivételével, tekintet nélkül a gyertyának belföldi vagy külföldi eredetére.

A bejelentésre kötelezettek kötelesek készleteiket 1917. évi november hó 10-ik napján volt állapot szerint bejelenteni.

A bejelentéseket az Olaj- és Zsiradékgyi bizottság országos pest, V., Sas-utca 20. szám) címére kell beküldeni.

A gyertya gyártásával foglalkozó vállalatok birtokában levő mindazok a gyertyakészletek, a

melyek bejelentendők, a jelen rendelet erejénél fogva zár alá vétetnek.

A gyertya gyártásával foglalkozó vállalat gyertyáért készpénzfizetési engedély nélkül, vevő vasut(hajó)állomására bérmentesen feladva 100 kg. csomagolt vagy nemcsomagolt súly után ládával együtt 280 koronánál nagyobb összeget nem követelhet.

Kicsinyben árusító kereskedők: egy tizenhatod kg. súlyu gyertyáért darabonként (8 drb súlyu 500 gramm) 22 fillérenél; egy harmincketted kg. súlyu gyertyáért (16 drb súlyu 500 gramm) 11 fillérenél; egy hatvanad kg. súlyu gyertyáért darabonként

(30 drb súlyu 500 gramm) 6 fillérenél nagyobb árat nem követelhetnek.

Oly gyertya, amelynek súlyu nem felel meg az előbbi pontban felsorolt súlynak, csakis súly szerint adható el és az ilyen gyertyáért kilogrammonként legfeljebb 3 korona 50 fillér követelhető.

Aki a jelen rendeletet vagy az annak alapján tett hatósági rendelkezést megszegi, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Arad, 1917. november hó 21.

Grahn. főkanitány.

Viszketegséget,

sömör, ruh leggyorsabban elmulasztja a Dr. Flesch-féle eredeti

"BARNA ZSIR"

Nincsen szaga, nem piszkít. Mindig eredeti pecsétet Dr. Flesch-felét kérjünk. Próbátégely 2.30 k., nagy tégely 4.—k. Cs.ádi adas 11.—k. Kapható Aradon, Hajós Arpád gyógyszerárban, Andrássy-ter 22. 7151

A cs. és kir. aradi katonai lóvásárló-bizottság december hónapban azonnali készpénzfizetés mellett, szabad kézből

lóvásárokat

tart. 7357

December 28-án: Arad.
29-én: Óthalom.
31-én: Ópécska.

29704—1917. kh.

HIRDETMÉNY.

A m. kir. miniszterium 4075—1917. M. E. számú rendelete folytán közhírré teszem a következőket:

A tisztítóf vagy tisztítatlan nyersaszbesztnek, ugyszintén mindenféle aszbeszt és aszbeszt-áru hulladéknak az 1917. évi november hó 17-ik napján meglévő készletet legkésőbb 1917. évi december hó első napjáig a kereskedelemügyi miniszterium ipari műszak ügyosztályánál (Budapest, II. Lánchíd-u. 1—3. szám) ajánlott levélben kell bejelenteni.

A bejelentésben fel kell tüntetni: 1. az aszbeszt eredetét (kanadai, orosz, stb.) 2. az aszbeszt vagy aszbeszthulladék fajtáját és minőségét; 3. az aszbesztkészlet nagyságát eredeti fajta és minőség szerint részletezve kilogrammonként; 4. azt a célt, amelyre a fél az aszbesztet készletben tartja.

A 10 kilogrammnál kisebb aszbesztkészletek, a 2. §. második bekezdésében említett készletek kivételével, nem esnek bejelentés alá.

Aki aszbesztkészletét a jelen rendelet ellenére be nem jelenti, vagy nem a valóságnak megfelelően jelenti be, vagy a hatósági ellenőrzést megküszitja, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárásal és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettik.

A 81848—1917. sz. keresk. min. rendelet szerint a gyárosok és iparosok jogosítva vannak f. é. december 15-ig terjedő időközben saját üzemeikben aszbesztkészleteiknek 5 százalékát feldolgozni.

Arad, 1917. november 29.

Green, főkapitány.

HARRY

luxus bőrtisztító-krém

garantált valódi békeidőbelli minőség.

HARRY

az ural világ kedvelt sevrópasztája. Eladási árak 1917. november 10-től: 40. szám 1 doboz 2.—K., 60. szám 1 doboz 3.50 K. Kapható ARADON minden előkelőbb üzletben.

HARRY

sevrópasztánk látszólagos magas áradacára mégis a legolcsóbb, mert a használatban kitűnik, hogy határozatlanul kiadósabb, mint a különféle fajta hadicipókrémek, melyekből 3—4 doboz szükséges, hogy 1 doboz "HARRY" pasztát pótoljon. Nagyban szétküldé-i telek:

Reiter és Társa

vegyészeti gyár 7162

BUDAPEST, VII., István-ut 69. szám.

"HUNGÁRIA"**RUM,**

Likör, továbbá min-dennemű Pálinka eszenőfák és kompozíciók a legjobbak. Ajánlja helyt Arad:

Szemző Ármán

áruügynökség és bizományi raktára Aradon. 351

Interurbán telefon 592 szám.

Használt ólom

megvételre kerestetik.

Ingyenes Tea kostoló a citromiz főraktárban.

Kórházak, fogolytáborok munkás telepek és élelmezők figyelmébe!

Vételkötelezettség nélkül bárki megkísérheti az általam forgalomba hozott kitűnő zavaros rumos tea pótlót. A tea pótló igazi rum és tea zamarával fogva teljesen pótolja a drága rumot és teát. Két kávéskál pótlót bele öntünk a már az asztalra felszolgált tiszta forró vízbe s így egy kellemes zlt rumos teát kapunk. 1 kgr. megfelel 200 adag kitűnő ízű teának, ára 35.—koronra. Legkisebb mennyiségben is kiszolgáltatjuk. Kapható Herkovits-féle citromiz főraktárban. Viszont-éladóknek engedmeny. 8251

Deák F. utca 29. Telefon 989.

ARADI NYOMDA R. T.

ARAD,

József főherceg-ut 22. szám.

TELEFON 151. SZ.

A nyomda

készít mindenféle üzleti és egyéb nyomtatványt és pedig:

levélpapírt,	árjegyzéket,	valamint:
borítékok,	levelezőlapot,	eljegyzési értesítőt,
számlát,	továbbá:	esküvői meghívót,
memorandumot,	falragaszt,	névjegyet,
jegyzéket,	röplapot,	gyászjelentést,
cégekártyát,	könyvet,	belépti jegyet, stb.

izléses és csinos kivitelben, méltányos árban.

A könyvkötészet

elvállal a szakmába vágó munkát olcsó és jó kiállításban.

Földbirtokosoknak

35 évre 7% annuitás teljes árfolyam.

50 évre 6% annuitás teljes árfolyam.

63 évre 4-85 annuitás 95% árfolyam

65 évre 5-56 annuitás 99% árfolyam mellett, továbbá

aradi házakra

50 évre 6% annuitás 98% árfolyam (rövidebb időre is) mellett törlesztéses és váltó kölcsönöket folyosíttat, valamint kisebb-nagyobb birtokok, házak eladását és parcellázásokat vállal:

Bonyhádi József

Arad, Kapa-u. 47., d. u. 2-től.

Birtokok és házak eladásra előjegyezve. 8-11

Aradi és csanádi egyesült vasutak menetrendje.

Ervényes 1917. évi nov. 15-től.

Aradról Szegedre indul:

Személyvonat reggel 6.40
Személyvonat délután 4.18

Aradról Szegedre érkezik:

Személyvonat délben 12.00
Személyvonat este 9.81

Szegedről Aradra indul:

Személyvonat éjjel 8.06
Személyvonat délután 8.17

Szegedről Aradra érkezik:

Személyvonat reggel 7.38
Személyvonat este 7.51

Aradról Brádra indul:

Személyvonat reggel 5.40
Személyvonat délután 12.48

Aradról Brádra érkezik:

Személyvonat délelőtt 11.53
Személyvonat este 7.46

Brádról Aradra indul:

Személyvonat éjjel 8.00
Személyvonat délután 1.18

Brádról Aradra érkezik:

Személyvonat délelőtt 10.00
Személyvonat este 7.38

Aradról Ujszentannára indul:

Délután 2.40

Aradról Ujszentannára érkezik:

D. u. 3.25

Ujszentannáról Aradra indul:

D. e. 10.04

Ujszentannáról Aradra érkezik:

D. e. 10.50

Borosjenőről Csermőre indul:

Vegyes vonat délelőtt 9.32
Vegyes vonat délután 5.32

Csermőről Borosjenőre indul:

Vegyes vonat reggel 6.32
Vegyes vonat délután 4.29

Mezőhegyesről Kétegyházára indul:

Reggel 5.40

Kétegyházáról Mezőhegyesre indul:

Este 6.25

Ujszentannáról Kétegyházára ind.:

Délután 3.30

Kétegyházáról Ujszentannára ind.:

Reggel 8.00

Borossebesről Menyházára indul:

Vegyesvonat délelőtt 9.00

Menyházáról Borossebesre indul:

Vegyesvonat délután 2.36

Karácsonyi ajándék tárgyakat.

Karácsonyfa díszeket.
Cukorkát, csokoládét.
140-es árut. 3868

Nagyban és kicsinyben beszerezhet

Gábor Miklósnál

Arad, Andrassy-tér 18. sz.
Salacz-utca-rész. Telefon 10 - 59.

Karácsonyra!

Pentelei, Heyer, Zatzka, Nagy V., Kézdi-Kovács, Katzné, Tölgyesi, Romek, Reinhart stb. stb. újabb festményel, szonkival egy nagy, csodaszép Böhm Pál festmény is érkezett

Karácsonyi tárlatomra.

Csillogó új, igen eredeti karácsonyfa-díszek. Iróasztal készletek, magyar és német ifjúsági iratok, képes és mesekönyvek, díszművek, díszlévélpapírok, máskönyvek. Továbbá sok mindenféle apróbb karácsonyi ajándéktárgyak u. m. zsebkönyvek, pecsétnyomók, albumok, emlékkönyvek és naptárak. Vidéki megrendeléseket pontosan intézek el. Teljes tisztelttel:

Kerpel Izsó,
Telefon 385. 3279

12695—1917. pm.
HIRDETMÉNY.

A m. kir. honvédelmi miniszterium 25816. ein. 20. h. 1917. sz. rendelete alapján ezennel közhirre teszem, hogy a fémtárgyak beszoigálatása tárgyában f. évi november hó 26-án 10774—1917. szám alatt kelt felhívásom II. részének kiegészített szövege a következő:

Az I. rész A. (1—12. pontjában, valamint a B. és C.) alatt felsorolt fémtárgyakat mindenki köteles beszoigálatni, a kiknek ilyen tárgyak birtokában vagy őrizetében vannak.

Gyártók és kereskedők beszoigálatni kötelesek:

1. (Az I. rész A.) 1—12. pontjában és a B. és C. alatt felsorolt tárgyakat.

2. (Az I. rész A.) 13. A—C. pontjában felsorolt fémtárgyakat.

3. (Az I. rész A.) 13. E. pontjában felsorolt fémtárgyakból készletük kétharmad részét.

4. Az 1915. évi 13462—eln. 20. B. 1915. szám alatt kiadott honvédelmi miniszteri rendelet 1. §-ában felsorolt fémtárgyakból még meglévő készleteiket.

Azok, akik fémtárgyakat gyártók és kereskedők részére őrizetben tartanak, beszoigálatni kötelesek:

1. (Az I. rész A.) 1—13. pontjában és a B. és C. alatt felsorolt fémtárgyakat.

2. Az 1915. évi 13462—eln. 20. B. 1915. szám alatt kiadott honvédelmi miniszteri rendelet 1. §-ában felsorolt fémtárgyakból őrizetükben levő készleteiket.

Arad, 1917. december hó 7.

Varjassy, polgármester.

A világítási rendelet

határozatait a fényhatás csökkenése nélkül csakis

TUNGSRAM-

félwattos lámpákba lehet beartani. 7157
Használjon 25, 40, 60 watt fogyasztású Tungsramlámpákat.

Bartháné kozmetikai intézete

Batthyány-utca 10.
Szépségápolás Arcrác, májfolt, lencse, hajszál eltávolítás. — Villanyvibráló, kézi masszáz, hajfestés. — Dr. Jutassy-féle szerekkel való működés és szétküldés. 8051

ROSE YORK

Nélkülözhetetlen és kiváló szer sápadt hölgyeknek hogy arcuk és ajkuk üde, piros színét visszavarázsolják. — Senki által fel nem ismerhető, teljesen ártalmatlan, színezése állandó. Egy üvegnek ára 3.— korona.

Gyönyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájüreget desinficiálja, utóíze igen kellemes. Ára 80 fillér.

Hajós Árpád gyógyszer-tárában

Arad, Andrassy-ut 22. szám.

Ócska, használt ólomcsöveket és egyéb ólomtárgyakat

megvételre keresünk. Aradi nyomda részvénytársaság.

Legjobb fekete v. barna hajfestő

a Melogen. Egy pár perc alatt bármely haját v. bajuszt a legszebb állandó fekete vagy barna színre lehet vele festeni, anélkül, hogy a színt le lehetne mosni. Ára egy adag 3 kor.

Fejkorpát

leggyorsabban megszünteti, az eddig egyedüli ily szer a

KROVIL

korpakenőcs. Egy tégely ára 3.— kor.

Magyar gyógyborok

Kitünő minőségű hegyaljai fehér édes borral készítve.

Vasas chinabor. Elsőrangú minőségű, vérképző gyógybor, vérszegények, lábadozók, sápkóros gyermekek részére kiváló erősítő szer. Benne a chinin- és vas nagy gyógyereje kiválóan érvényesül. Kis palack ára: 4 korona — fillér.

Condurongó bor. Kiváló gyomorerosztó szer, linom fűszeres ízű, szonigító, a gyomorra és belekre jótekonny hatást gyakorló gyógybor. Gyomorbeteg részére és ott, ahol a condurongó kéreg javulva van. Egy palack ára: 4 korona.

Pepsin bor. Egyesíti a pepszin és a sósav jó tulajdonságait és kiválóan alkalmas a most nehezen beszerezhető Acidol pepszin helyettesítésére. Gyenge emésztésnél igen ajánlható. Egy palack ára: 4 kor. 60 fillér.

Kapható a készítőnél: 1943

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

12280—1917. pm. HIRDETMÉNY.

A m. kir. miniszterium 4465. M. E. sz. rendelete alapján az élő sertésekért és a sertéstermékekért követelhető legmagasabb árakat Arad sz. kir. város területén a következőkép alapította lmeq:

Olyan sertéseket, amelyeknek sulya darabonként 40 kilogrammot meg nem halad — a kényszer vágás esetét kivéve — közögyasztásra levágni tilos.

A sertést csak élősulyban (levonás nélkül) szabad eladni.

Az 50 kilogrammnál nehezebb, de legfeljebb 90 kilogramm sulyu sertésnek a hizlalo vagy az állattartó részére való eladásnál élősuly kilogrammonként 7 korona.

A darabonként 40 kilogrammnál nehezebb, de legfeljebb 125 kilogramm sulyu sertésnek levágás céljából eladásnál élősuly kilogrammonként 6 korona 50 fill.

A darabonként 180 kilogrammnál nehezebb sertésnek levágás céljából eladásnál élősuly kilogrammonként 6 korona 80 fillér.

A fent megállapított legmagasabb árak magukban foglalják a sertéseknek a rakodó állomásig jutásával járó összes költségeket. Nyers disznósáir és mindennemű friss sertéshus eladásánál a termelő és viszonteladó között való forgalomban métermázsánként tisztasulyért 850 koronánál magasabb árt követelni tilos.

A disznósáir, szalonna, friss sertéshusnak, elkészített sertéshusnak stb. a kiskereskedelmi forgalomban való eladási árát a következőkben állapitom meg:

Oldalas	K. 8.90
Comb és tarja	K. 9.30
Karaj	K. 9.80
Olvasztani való szalonna bőrrel 4 cm-nél vastagabb	K. 11.80
Olvasztani való szalonna 4 cm-nél vékonyabb	K. 10.—
Sózott szalonna	K. 11.80
Füstölt v. paprika szalonna	K. 12.—
Háj	K. 11.80
Olvasztott zsír	K. 12.—
Nyers debreceni	K. 10.20
Száraz v. főzött debreceni	K. 12.—
Nyers sonka	K. 11.80
Főtt sonka egészben	K. 14.40
Sonka szeletelve	K. 16.80
Párisi sonka	K. 9.60
Véreshurka, májas, tudós	K. 6.—
Elsőrendű disznósájt	K. 8.40
Kocsonya, bőr, nyelv	K. 6.—
Tőpörtő préselt	K. 7.90
Vagdalt hus	K. 10.20

Aki ezen hirdetményben megállapított legmagasabb áraknál többet követel vagy ígér, elfogad vagy szolgáltat, amennyiben eslekménye súlyosabb büntetés alá nem esik, kihágást követ el és 6 hónapig terjedhető elzárással és 2000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Arad, 1917. évi november 30.

Varjassy, polgármester.

Kifutófiu

16 fizetéssel felvétetik. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Felter Teréz

Kozmetikai intézete
Forray-utca 4. szám.

Legmodernebb szépségápolás. Hajszálak végleges eltávolítása. Vörös orr a kézkezelés, arcbőrhámítás. Hajmosás, ondulás, hajfestés, Hanna festésel, maszkok. Szerek szállításra vidékre is. 821

Keresünk üzleti képviselőket

ügynököket és utazókat jutalék ellenében, az általunk gyártott

„TOW-TOW”

cimű tisztító és mosószer árusítása és forgalomba hozatala érdekében. Ez a szer ruhamosás, tisztítás és suroláshoz kintinően alkalmazható anélkül, hogy hozzá szappant vagy szódát pótolni kellene.

Amennyiben ezen tisztítószer, úgy a háztartás, mint ipar, kórházak és barakokban nélkülözhetetlen, következőleg ezen szer oly fontos és könnyen árusítható cikk, amely fogyasztási áru-, gyarmat-, festék- és más anyagáru-, drogueria-üzletekbe nagyon jól bele illik.

Ilyenmő üzletekben gyártmányunk mindenütt könnyen és pedig nagy mennyiségben árusítható.

Azoknak, akik ezen cikk iránt érdeklődnek, készpénzrel szolgálnak felvilágosítással úgy jutalék, mint eladási feltételeink tekintetében és szívesen küldünk mintát és prospectust. Ajánlatokat kérünk következő címünkre:

Rubinstein Márton és Fiai r. t.
Makó, (Csanádmegye.)

Kereskedők

és viszonteladók figyelmébe!
Karácsonyi és ujévi képeslapok

nagyban és kicsinybeni eladás legolcsóbb ár mellett.

MANDL I.

papirkereskedésében, Arad, Eötvös-utca 12. 8229

1010-1917. g. sz.

Árlejtségi hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági székének a város közönsége részére 1918. évben szükséges könyvkötési munkálatok teljesítése iránt folyó év december hó 24-én d. e. 10 órakor a városháza I. emeletén levő gazdasági hivatalban árlejtséi tart.

Bánompénzül leteendő 100 korona készpénz vagy elfogadható értékpapírok.

Az árlejtséi csak írásbeli ajánlatokkal lehet résztvenni.

Az írásbeli ajánlatok lezárta az árlejtséi megkezdése előtt nyújtandók be a csak akkor vételnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénznek a városi pénztárba történt befizetését igazoló letéti jegy mellékeve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtséi feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtséi megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1917. évi dec. hó 10-én tartott üléséből.

A gazdasági szék.

Szörmekabátok,
Utazóbundák,
Chauffeurbundák,
Lábzsákok,
Szörmegallérok,
Hálóköntösek,
Reggelkabátok.

Neumann M.
ruhatelepén ARAD.

Butorkiárusítás.

Börgermirturák, szalonok, úriszobák, ebédlők és előszoba szekrény. I-: Elsőrendű magyar és külföldi

olajfestmények.

Továbbá zongora, bron-zok és különféle vitrin-tárgyak jutányos áron eladó.

7617

Budapest, VI., Andrássy-ut 35., I., 8. sz

**Nagymennyiségű
használt pléh pánt
eladó.**

Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában.

Elrontott gyomor

könnyen helyrehozható a

„GASTOL”

emésztőporral.

1 dob. ára 3 korona

Aszthmásoknál

rendkívüli jó hatás és megkönnyebbülés érhető el az

„ASTMIN”

cigarettaival.

1 doboznak az ára 24 drb.-bal 2 korona 50 fillér.

Fagydagaganatok

elmulasztására

fagyviszke egység

biztos megszüntetésére legjobb szer a „Frigin”
Egy üveg 1 kor. 50 fillér.

Poloskák

kiirtására a legsikeresebben és teljesen csak a

„Phenolsav”

val eszközölhető. A butorokat nem rontja, a petéit is kiirtja.
Egy üveg 1.- korona.

Hajós Árpád gyógyszerésztárában

Arad, Andrássy-tér 22. szám.

**A szépségápolás titka a felhasznált szé-
pítőszerek helyes megválasztásá-
ban rejlik!**

**Rozsnyay kitünő Serail arc-
szépitő különlegességei**

mind kipróbált jó hatású készítmények, amelyet bárki bizalommal használhat.

Rozsnyay Serail arckenőse. Kis tégely 1-50 kor. Nagy tégely 2-50 k.

Rozsnyay Serail crémje nappali használatra. Egy tégely ára 3 korona 50 fillér.

Rozsnyay Serail szappan. Egy darab 7 kor. — 82.

Rozsnyay Szerén Arcpora. Lehelet finomságu. Crém, fehér, rózsás és testáztalokban. Egy dob. ára 4 korona.

Kiváló finom illatszerek. Gyöngyvirág, Ibolya, ideál, orgona, piros rózsák, Serail. Uvegje 6 kor. 50 fillér.

Kapható a készítőnél: 1845

Rozsnyay Mátyás gyógy-
szerésztárában Arad, Szabadság-tér.

VÉGZESI

A Kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur 55559—VI. D. 1917. számú rendeletével, a gyarak és mechanikai erővel dolgozó iparte-
lepeknél kötelezőleg előirt mentő-
szekrények tartalmára vonatkozó 76271—1899. K. M. sz. körrende-
ler egyes rendelkezéseit módosi-
totta.

Ugyanis az utóbb hivatkozott körrendet szerint az iparte-
lepen Bruns-féle tisztított és zsir-
talanított gyapot 100 gr.-mos cso-
magokban, továbbá strerylgaze
1 m-es csomagokban és különböző
mullpolyák tartandók készenlét-
ben.

Eme rendelkezések helyett az elől hivatkozott 55559—917. VI. D. sz. keresk. miniszteri rendelet arra kötelezi a munkaadókat, hogy a felsorolt kötszereknek a mentőszekrényekből való kiha-
gyása esetén helyettük megfelelő mennyiségű különböző nagyságu kész kötszercsomagokat szerezzenek be és tartsanak készenlétben, melyek csupán egyszeri haszná-
latra valók, amelyeket jelenleg már a hadseregben is állandóan használnak az első segélynyúj-
tásra s illetve a sebek kötözésére. Ezeknek használata által elkerül-
hető egyrészt a felhottott kötszer csomagok beszennyeződése folv-
tán történő fertőzé veszélve, más részt a kötszereknek ílymódon használhatatlanná válása által okozott pazarlás.

Továbbá a 76271899. sz. K. M. rendeletben említett 1:1000 arányu szublimátoldat a mentőszekrények-
ből kikészítendő. A munka-
adók kötelesek az első segélynyúj-
tással megbízott alkalmazottakat kitanítani, hogy a sebek mosog-
tása, tisztítása kézzel, kendővel vagy kötszerrel való érintés veszélyes, mert a sebet fertőz-
heti s ezáltal annak gyógyulását lenyerveesen hátráltatja. sőt ve-
szélyeztetetheti is. Ez okból a se-
bek eddig szokásos mosogatása teljesen mellőzendő, hanem a sebek tisztogatása legfeljebb tel-
jesen hideg víznek vékony és enyhe szőrtáron a sebre való csu-
ratásával végezendő, azonban az is csak oly esetben szükséges, mikor a sebek idegen anyagoktól szennyezettek.

A mentőszekrényekben nemcsak a kötszerrel, hanem a haladáskor-
nál eltávolítandó, s ezáltal ott nem tartható, mert az eddigi tá-
masztalok szerint a maró és másszó hatáson tartózkodó anyag-
ok helytelen ellátás mellett eny-
lyes hatókat okozhatnak, noha a sebek elmarósejtelését, hezke-
deket, sőt vértárolásokat is eltávolíthatják. Az új anyagok csak az orvos kezében valók.

Számonnan megkezdett munká-
latok az összes székhatású anyagok-
találók felidomozására. Illetve
feljellek bevezetésére. Ha az új
rendelkezéseket felidomoztatni
hajtású vézere, e szaklón a tá-
hon szilárdan alkalmazkodik, mert
ezen rendelkezéseket a orvos-
vizsgálókat alkalmával ellenőrzve
lesznek a a mptaszták ellen az
1917. VYVVI T. c. teljes szilárd-
val rendelkezni.

Arad sz. kir. város rendke-
zelési hivatala mint I. fokú inar-
kezelési, 1917. évi november
hó 22-én.

Árpad, Közlöny.

FOG. MOHR JEANNETTA

vizsg. fogtechnikusnő

aki 20 éven át a legnagyobb világvárosokban, mint Newyork, Berlin és Bécsben a fogászati téren legjobb sikerrel működtem, tisztelettel értesítem a n. é. közönséget, hogy helyben: **Luther Márton-utca 1. sz. a. II-ik em.** egy a mostani kor igényeinek megfelelő **fogászati műtérmet** nyitottam, ahol legújabb berüni és amerikai módszer szerint kezeltem betegemet, foghúzás teljes érzéstelenítéssel (fagyasztás útján.) Aranyhidak, aranykoronák, mindennemű kaucuk fogazatok, szápadlás nélkül és légkamrával. Arany, ezüst, amalgam, porcellán és cement tömések (plombák), mérsékelt díj-szabás mellett készítenek. Belsősi partfogását kérve tisztelettel **Mohr Jeannetta, vizsg. fogtechnikusnő.** Rendelő órák: d. a. 8—12-ig, d. u. 2—7-ig. Vidékiek 24 órán belül kielégíttetnek. 401

5361—1917. szám.

Hirdetmény.

A mezőhegyesi m. kir. állami ménésintézet 1918. évi folyamán ievágás és elhullás folytán származó nyersbőrök eladása tárgyában alólirott igazgatóság 1918. évi január hó 22-én d. e. 10 órákor zárt írásbeli versenytárgyalást tart.

A bőrök két csoportban kerülnek eladásra és pedig:

I. Csoport. Ló, szarvasmarha, bivaly, szamár és öszvér bőrök.

II. Csoport. Juhbőrök.

Ajánlattevők zárt, 1 koronás bélyeggel ellátott s „Ajánlat nyersbőrökre” felírással ellátott ajánlataikat legkésőbb 1918. évi január 22-én d. e. 10 óráig alólirott igazgatósághoz személyesen, vagy posta útján nyújtsák be, mivel később érkező ajánlatok figyelembe vételni nem fognak.

A részletes eladási feltételek és csoportonként használandó ajánlati űrlapok a ménésbirtok szertári hivatalában vehetők át, érdeklődőknek azonban kívánatra posta útján is megküldetnek.

Mezőhegyes, 1917. évi december hó.

8609

Ménésbirtok Igazgatóság.

15245—1917. pm.

HIRDETMÉNY.

A közönségnek zsirral vagy zsirszalonnával leendő akadálytalan ellátása érdekében a 4207—1915. M. E. számú rendelet 5. §-a alapján egy személynek kiszolgáltatható egy havi zsir vagy nyers szalonna adagot 40 dekagramban állapítom meg. Az említett zsiradékok kizárólag aradi lakosok részére lebélyegezett zsirjegyek mellett árusíthatók és vásárolhatók.

Az egyes szelvények magukban nem érvényesek, azokat az igazolványról csak a zsiradékokat kiszolgáltató kereskedő vagy hentes vághatja le. Egy család vagy egyes személy részére egyszerre legfeljebb négy heti mennyiség szolgáltatatható ki. Minden jegy csak ara a két hétre érvényes, amelyre ki van állítva.

Jegyekre nem tarthat igényt az, aki zsirral el van látva, aki sertéshizlálásra engedélyt nyert és sertést tényleg hizlalt, vagy pedig az, aki hadfelszerelési üzemek, beszerzési csoportok, jótéti bizottságok, stb. által részesül zsirellátásban.

A zsirjegyek utánzása, mások-ravaló átruházása, vagy eladása elcserélése, valamint a jegyekkel történő mindennemű visszaélés, nemkülönb a zsirnak vagy szalonnának elcserélése tilos.

A jegyeket a zsiradékokat kiszolgáltató hentes vagy kereskedő gondosan megőrizni és hatósági felhívásra azokkal elszámolni köteles.

Ezen rendelkezések bármelyikének be nem tartása kihágást képez s ha a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, az ellene vétők az 1914. LX. t. c. 9. és 17. §-a alapján két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettik.

Arad, 1917. december 26 20.

Varjassy, polgármester.

Eladó

egy függőleges olajprés, tökmag-zuzóhenger és egy pörkölő. Továbbá egy fekvő kukorica morzsoló gőzhajtásra, közönséges álló perselyek, transmissiók és szíjkerékek. Cim: 8382

Ney Adolf, Apáti, (Aradm.)

Nyomdai

tanulóleányok

jó fizetéssel

felvétetnek.

Cim a kiadóban.

Használt csomagoló papír megvételre kerestetik. Bővebbet a kiadóhivatalban. :-

Aradi Közgazdasági Bank Részvénytársaság.

Részvényaláírási felhívás.

Az Aradi Közgazdasági Bank Részvénytársaság 1917. évi december hó 16-án tartott rendkívüli közgyűlése elhatározta, hogy az intézet alaptőkéjét 4000 darab egyenként 200 korona névértékű és 220 korona átvételi árfolyamon befizetendő, névre szóló új részvény kibocsátása által 1.200.000 koronáról 2.000.000 koronára emeli fel, s hogy az ekként befolyandó összegből 800.000 koronát az alaptőke, 80.000 koronát pedig — az új részvények kibocsátásával járó összes költségek levonása után — a renesz talékalap növelésére fordítja.

Az új részvények a jelenlegi részvénybirtokosoknak átvételre felajánlatnak.

Az új részvények kibocsátásának módozatai és feltételei a következők:

1. A kibocsátandó új részvényekre részvénybirtokuk arányában a részvényesek tartfhatnak igényt olykép, hogy a lebélyegzés végett bemutatandó minden 3 régi részvény alapján 2 új részvényre gyakorolható az elővételi jog.

2. Minden részvény, melynek alapján az elővételi jog gyakorolható, az intézetnél bemutatandó és az a körülmény, hogy az elővételi jog valamely részvény alapján érvényesített az illető részvény lebélyegzése által (elővételi jog gyakorolva 1917.) állapított meg.

3. Az elővételi jog 1917. évi december hó 17-től kezdve bezárólag 1917. december hó 29-ig érvényesítendő. Az a részvényes, ki elővételi jogát ezen határidő alatt és az említett módon nem gyakorolja, elveszti e jogot.

4. Az elővételi árfolyam részvényenként 220 koronában állapított meg.

5. A befizetés, mely után kamatszámolás nem történik, 1917. évi december hó 17-től bezárólag 1917. december hó 29-ig teljesítendő.

6. Az a részvényes, ki az előlegzett részvényekre szóló befizetést bezárólag 1917. december 29-ig nem teljes összegében eszközli, a hátralékos összegre eső részvények erejéig elővételi jogát elveszti.

7. A befizetések ideiglenes elismervényen igazoltatnak, melyek az igazgatóság által meghatározandó időben új részvényekkel fognak kicseréltetni.

8. Az új részvények birtokosai 1918. évi január hó 1-től kezdve a régi részvényesekkel egyenlő mértékben részesednek az üzlet-eredményben és gyakorolják a részvényeseket megillető egyéb jogaikat, mindazonáltal az 1917-iki VI-ik üzletév üzleti eredményének hovaforrása tárgyában, valamint az ezen üzletévi zárszámadások és mérleg tekintetében szavazati joggal nem bírnak.

Arad, 1917. december hó 17.

Az Aradi Közgazdasági Bank Részvénytársaság
Igazgatósága.

(Nyomtatás nem díjazatik.)

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

As apróhirdetések díját szavak szerint számítottuk.
Minden szó hirdetéséi ára 20 fillér. Vastagabb betűkkel 40 fillér.
A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.
A legkisebb hirdetés ára 10 szóig 2 korona.
Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. Hirdetéseket délután 1/2 óráig vehetnek fel.
A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Házasság.

Házasság

Céllából megismerkedne komoly, házias urileány, jómódu, idős uriemberrel, rokonságot v. beteges se báli, akinek hiú apóljája, gondozója lenne. „Gondos” jellegre a kiadóhivatalba válassz. 8602

20 éves

Szerény szőke leány, házasság céljából megismerkedne intelligens, idősbb vasutas, vagy iparosral. Válassz „Kékszemu” jellegre a kiadóba kér a lapba jelezni. 8618

Levelezés.

Vigkedélyű

Fiatal asszony, ismeretséget kötne intelligens, jobb módú magános férfival. Levelezést „Piroska” jellegre a lapban jelezve kér. 8617

Capernicus.

Lerutóbbi beszélgetésünk lelkemre havat lehet, vidámságomat, akaratörmet közzétörte. 8623

„Károlus 22”.

Kellemes ünnepeket kívánok. Szeretnék önnel 27 én este beszélni a jelzett helyen 5 orakor, várni fogom. 8627

Alkalmazást keres.

Harmathét éves.

Jó megjelenésű özvegy, a háztartásban teljesen járatos, háztartásnőit állt keres. fizetés nélkül. Szabóné, Trombita-u. 19. szám. 8611

Kereskedelmi

tanfolyamot végzett fiatalember, könyvtárosnak ajánlkozok. Cim a kiadóban. 8618

Középkorú

urifő, háztartásnőit állást keres idősbb ur emberrel vidéken. Levelezést „Házvezetőnő” jellegre a kiadóban. 8604

Alkalmazást nyer.

Megbízható

cseléd vagy intelligensbb nő, ki főzet is tud és jó bánásmódra, otthonra vágyik, vidékre kerestetik. Cim a kiadóhivatalban. 8615

Konyhakertész

Lehetőleg bolgár és egy vancellár, aki nagyobb szőlőt önállóan vezetni tud, lehetőleg azonnallal vagy január 1-i belépőre kerestetik. Ortutay Lajos, Arad, Deák Ferenc-u. 29. 8622

Erélyes,

szorgalmas, megbízható, szerény igényű, nő ismét keresek, aki esetleg birtokomat önállólag kezelheti és a szőlőművelést érti. Bizonyítványmásolatokat, amelyek vissza nem adhatók, kér: Aigyógy, Hunyad-egye, Fried E keles. 8524

Keresek

jó meinnárt egy négyjártat gőzmalomhoz. Kohn Jakab, Lippa. 8556

Nyomdász-tanulóknak

felvétetik két fiu, kik a 14. évet betöltötték és legalább 6 osztályt végeztek. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Raktárnak

felvétetik egy vidéki malomba. Ajánlatokat „Megbízható” jelleg alatt a kiadóhivatal továbbít. 8581

Kiadó lakás.

Elegánsan

butorozott utcai szoba, jan. 1-re kiadó. Perényi-utca 1., földsz. jobbra. 8620

Elegánsan

butorozott utcai szoba, kiadó. Forray-utca 3. 8625

Egy

csinosan butorozott szoba különbeáratott és villanyvilágítással, azonnal kiadó. Salacs-utca 4. 8592

Vétel és eladás.

Eladó

egy pár elegáns női 36-37-es magas-áru, egy pár új 25 és gyermekecipő, egy csipke dupa ágyterítő, egy karakül bordó szőnyeg átvető, két pár használt 45-ös bakkanca. Chorin Aron-utca 1., zárdó templomnál. 8613

Új férfi télikabát

eladó. Cim a kiadóban. 8619

Disztárgyak,

festmények, konyhaedények, jégsezkrény és fehérmű, eladó. Teleky-u. 24., jobb lépcső. 8616

Gyönyörű perzsa kabát

földig érő, eladó. Deák Ferenc-utca 40/a., mezzanin, ajtó 3. 8621

Több

darab egyszerűbb és díszesebb új ágyhuzatok és egyéb fehérműek, elad k. Wesselyi-utca 34., ajtó 1. 8624

Használt férfi ruhák,

kabát, katonai ruha eladó. Dobó-u. 4. I. emelet. 8266

Fekete bársony

finom, széles, egy ruhára való, eladó. Erzsébet királyné-körút 37., föld-sz. 3. 8639

Butorok adásvétele.

Ebédő, háló- és nappali szobaberendezés. Fa- és vashútorok kaphatók Garai Károly butorüzletében Arad, Asztalos Sándor-u. 6. sz. 2791

Nyers barkövet

minden mennyiségben vess Irom Arnold Berceényi Miklós-utca 39. szám, telefon 194. szám. 6281

Hegymagot

makól óriás, valamint petróselem és egyéb magvakat, ugyszintén edes nemes termékek, amelyek csirke-kepeségért, fajtisztaságért felelősséget vállalunk, legelőször napl áron értékelünk. Termék maximális áron adunk el. Aradfalvi Kézválytársaság, Hódó. 8622

Eladó

finom női fehérmű és finom damaszok atroszok. Cim a kiadóban. 8559

Jókarban lévő

használt, rövid zongora, megvételre kerestetik. Hubert, Szabad-ár-tér. 8605

Tízta

virágmész kapható Bem-utca 1a. szám alatt 20 kor. kilója. 8608

Egy 25 méter magas

vasépitményű szélmotor és 3 méteres akác és tőgyfa kerítésoszlopok, tőskés acélsodrony és rézárta eladó. Deák Ferenc-u. 29. Telefon 1124. 6827

Fenyő,

dísz- és gyümölcsfa eszmétek, riparia gyökere és sima, épitkezőanyagok nagyban és kicsinyben eladók, Bővebbet Deák Ferenc-utca 29. Telefon 1124. 5381

Elegáns levélpapírok

mesés könyvek, imakönyvek, hangjegyek és egyéb karácsonyi ajándékok óriási választék a Deák Béla könyvkereskedésében. Forray-utca. Telefon 902. 7411

Zongora

keresztúros rövid, keveset használt, eladó. Kapa-utca 2/3. 8390

Mese-könyvek,

Ifjúsági iratok, társasjátékok és az összes karácsonyi zenealunok, igen jutányos árban kapható Knieser I. és Társas Arad, Dobó-utca 1. Telefon 791. 8378

Citike

férjhez megy és mindenféle szép mese-könyv, valamint egyéb karácsonyi ajándékok, nagy választéka Deák Béla könyvkereskedésében, Forray-u. Telefon 902. 7411

Mackó úr

összes könyvei, valamint mindenféle mese-és képekönyv nagy választékban kapható Deák Béla könyvkereskedésében, Forray utca. Telefon 902. 7411

Szaprókötő gépeket

megvennék, ugyancsak szaprókötéshez értő egyéneket azonnall alkalmazok. Ajánlatokat kérek Goldis Kornel Nadab. 8437

Karácsonyiak

kisebb-nagyobb mennyiségben kaphatók Ortutay Lajosnál, Deák Ferenc-u. 29. Telefon 1124. 8461

Dívt bársonyok

dupla széles, 38 korona, szövet maradékok, nagyon jutányos árban kapható Marosparti ruház, Forray-utca. 8536

Eladó

keveset használt pézma boa és muff, két női, egy férfi téli kabát, fekete kosztüm, férfi fehérmű. Megtekinthető Erzsébet-körút 18. I. em., ajtó 6., szombaton reggeltől vasárnap estig. 8603

Kitűnő

sütni való gesz onye kapható kicsinyben és nagyban. Borez Béni-tér, Knéff-báz. 8607

Ingatlan.

Ópálcson

3 hold szőlő kis kőnával, eladó Bővebbet Berta Testvérek uraknál Aradon 8622

5 szobás

modern macánház, különösen földirtokosok részére, nagy udvarral és egy 5 holdas magyarádi szőlő, eladó. Erdőkölöni d. u. 3-4. Cim a kiadóban. 7644

Eötvös-uten

17 és Szabadság-tér 4. számú házak eladók. 8131

Modern

félelemletes kisebb bérház, részben adómentes, villanyvilágítással, kerttel, eladó. Urban Ivan-u. 5. sz. 8535

Belvárosban

kisebb macánház; megvételre kerestetik. Megkeresések Sáriot Domokos-utca 16. kéretnek. 8560

Üzletek.

Aradon

egy jóforgalmu szatócsüzlet, trafik, korlátozott italmérésrel, adómentes házzal, konyha kerttel és 120 család állandó vendővel, más elfoglaltság miatt, eladó. Cim a kiadóban. 8149

Oktatás.

Egyetemi hallgató

előkelő családnál gimnáziumot vagy polgári iskolát végző ifjak melé házi-tanítóknak ajánlkozok. Cim a kiadóhivatalban. 8476

Különbéle.

Kosztosok

bent átkészére elfogadtattk. József főherceg-ut 12., kif zósi érkezde. 8610

Diana földő

január 1-én megnyitlik! Ovadékkal rendelkező földi kezelőnk jelentkezik Garai Károly tulajdonosnál. 8596

Használt étem

megvételre kerestetik. Bővebbet a kiadóhivatalban. 7892

Gyógyászat.

Ruh és viaszkezelés

elleni fehér kenőcs kapható egyedül Ferenc-téri Vajdits-gyógyászertárban. Kis légegy 3 korona, nagy légegy 3 korona 50 fillér. 6171

Központi arany beváltó és ékszerész

(Örvényileg bejegyzett cég)

Arad, József főherceg-ut 12.

Bevált aranyat

a legmagasabb napi áron. Alkalmi ékszerek olcsón beszerezhetők.

Karácsonyi és újévi ajándékok bevásárlási forrása.

Központi arany beváltó és ékszerész

(Örvényileg bejegyzett cég) 7835

ARAD, József főherceg-ut 12. sz. Lutheránus templom mellett.

Magyarország legnagyobb és legelterjedtebb szőlészeti szaklapja a

„Borászati Lapok”

mely újévtől kezdve 47-ik évfolyamban hetenként jelenik meg igen bő és változatos tartalommal. — Ezen szaklap, mely nemcsak a magyar szőlészeti és borászati viszonyokat ismerteti, hanem legelőször figyelmünket kíséri a külföldi tapasztalatokat is, minden kétséget kizárólag a legsokeoldalabb és legértelmesebb szőlészeti újság, mely minden más külföldi vagy hazai szaklap olvasását egész fölöslegessé teszi.

A „Borászati Lapok”-nak a közgazdaság és a gyakorlati szőlőművelésnek és borászatnak szentelt rovatai geo kimerítőek, de különös súlyt helyez a tudósításokra is. Minden előfizető beke idején évenként több színes műmellékletet kap, valamely szőlőfaj hű képét. Ugye-intén természetesen a leltékeként veszik az előfizetők a „Gazdasági Tanácsadó” c. iatot, mely nemcsak a mezőgazdaság, de főleg az árutuészes, csomfi-, mehtányász-és. kertészet, gyümölcsészet, háztartás stb. köréből veszi közleményét. Lapta ajdonos: Dr. Baross Endre, Szerkesztő és kiadó: Dr. Drucker Jóná. A lap előfizetés. ára: 1 évre 32 kor., 1/2 évre 16 kor., 1/4 évre 8 kor. Mutatványszámot 3 heten át készséggel küld a Borászati Lapok kiadóhivatala Budapest, IX., Üllői-ut 25.